

1 NO POVERTY

สทว

PSU PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY

ศวบ.

“แก้งจนคนตานี”

การวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญห
ความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

END POVERTY IN ALL ITS FORMS
FOR ALL PEOPLE IN PATTANI

● โดย ผศ.ดร.อรุณีวรรณ บัวเนี่ยว และคณะ

“แก้จนคนตานี”

การวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

“แก้จนคนตานี” การวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและ
แม่นยำ.- ปัตตานี: ศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบบูรณาการ
จังหวัดปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี , 2566.
71 หน้า

1.ความจน - วิจัย. 2.ความจน - การป้องกัน. 1.อรุณีวรรณ บัวเนี่ยว II.ชื่อเรื่อง

ISBN 978-616-271-733-8

พิมพ์ครั้งที่ 1: 2566 จำนวน: 1,000 เล่ม

คณะผู้จัดทำ

ผศ.ดร.อรุณีวรรณ บัวเนี่ยว	หัวหน้าโครงการวิจัย
ดร.ไอร์นี แอดะสง	นักวิจัย
รศ.อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ	นักวิจัย
นางสาวอาตีชะห์ วาแมง	ผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวรอดียะห์ สะมะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาวอามีรา เจะเตะ	ผู้ช่วยนักวิจัย
นางสาววรรณี มาทิละ	ผู้ช่วยนักวิจัย

บรรณาธิการ: ดร.ไอร์นี แอดะสง

ออกแบบรูปเล่ม: นางสาวอาตีชะห์ วาแมง

พิมพ์ที่: โรงพิมพ์สมิแลน เพรส 3/202 หมู่ 1 ถนนเจริญประดิษฐ์ ซอยจรูญสาราณู12
ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000 โทรศัพท์ 0864913026

จัดพิมพ์โดย: ศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาคความยากจน
แบบบูรณาการจังหวัดปัตตานี (ศวบ.ปัตตานี)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

คำนิยาม

การที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) เพื่อดำเนินการวิจัยโครงการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ดำเนินการในช่วงปี 2565-2566 ต่อเนื่องจากโครงการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทยในช่วงปี 2563-2565 นั้น ถือเป็นโอกาสสำคัญที่มหาวิทยาลัยได้ทำหน้าที่ตามภารกิจหลักด้านการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อสังคมในร่วมพัฒนาแก้ไขปัญหาความยากจนที่มีผลเป็นรูปธรรมของจังหวัดปัตตานี

ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย คณะนักวิจัยมุ่งมั่นปฏิบัติการเพื่อตอบโจทย์ที่ว่าคนจนจังหวัดปัตตานีเป็นใคร อยู่ที่ไหน จนในมิติใด เพราะอะไร และจะส่งเสริมให้หลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างไร โดยขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ภายใต้กระบวนการสำคัญ คือ การพัฒนาระบบค้นหาและสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจนด้วยใช้กรอบฐานทุนดำรงชีพ 5 มิติ และการพัฒนากลไกความร่วมมือทั้งในระดับจังหวัดและในระดับพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาโมเดลแก้จนที่เหมาะสมกับศักยภาพของคนจนและทุนของพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนและยกระดับด้วยการใช้นวัตกรรม องค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการดำเนินการตามกระบวนการสำคัญ คณะนักวิจัยได้จัดเก็บและตรวจสอบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและแม่นยำ บูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำกลุ่มและสมาชิก คนในชุมชน รวมทั้งผู้บริหารภาครัฐ ภาคเอกชน ทำความเข้าใจ สื่อสารเป้าหมายร่วม สร้างกลไกการขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่ให้สำเร็จ ซึ่งจะส่งผลให้ครัวเรือนยากจนหรือกลุ่มเป้าหมายได้รับผลประโยชน์เกิดการบูรณาการหรือลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนในการช่วยเหลือส่งเสริมครัวเรือนยากจนเป้าหมาย

ประสบการณ์ของคณะนักวิจัยในการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนและกลุ่มเป้าหมายโดยมีข้อมูลกรอบฐานทุนดำรงชีพ 5 มิติ นำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์การปฏิบัติการแก่จันที่เหมาะสมกับบริบทความยากจน ด้วยในระหว่างการวิจัยก่อให้เกิดการเรียนรู้ว่าการแก้ไขปัญหาคความยากจนควรดำเนินการใน 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน ระดับกลุ่ม และระดับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งปฏิบัติการแก่จันควรใช้หลากหลายวิธี เนื่องจากความรู้และประสบการณ์และทุนของครัวเรือนยากจนเป้าหมายมีความแตกต่างกัน ไม่สมควรใช้แนวทางหรือรูปแบบเดียวเพื่อแก้ปัญหาความยากจนทั้งชุมชน จึงนำมาสู่การออกแบบปฏิบัติการแก่จันที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับทุนครัวเรือน ทุนชุมชน และตอบสนองความต้องการของครัวเรือนยากจนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงขอชื่นชมคณะนักวิจัยและเครือข่ายกลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่ไม่พัฒนาแบบ “เสียเหมาโหล”

การพัฒนาสู่เป้าหมายลดความยากจนข้ามรุ่นเป็นหัวใจสำคัญของคณะนักวิจัยโดยมุ่งในมิติสุขภาพของเด็กเล็กและมิติการศึกษาของทุกช่วงวัย ในพื้นที่ที่มีภาวะทุพโภชนาการและมีพัฒนาการไม่สมวัยของเด็กแรกเกิดจนถึงห้าขวบ ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้า โอกาสที่เด็กกลุ่มนี้จะตกอยู่ในกลุ่มยากจนข้ามรุ่นได้หากไม่ได้รับการแก้ไขปัญหานี้ให้ทันเวลา เช่นเดียวกับกรณีการขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและทักษะความรู้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในอนาคตของเด็กจากครัวเรือนยากจน “ความยากจนมันน่ากลัว” เป็นคำพูดของนักศึกษาคนหนึ่งที่ครอบครัวมีฐานะยากจนแต่ได้รับโอกาสจากผู้อุปการะส่งเสริมให้ได้เรียนในระดับอุดมศึกษา สิ่งที่รู้สึกประทับใจคือ นักศึกษามีทักษะในการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองและมีเป้าหมายที่จะต้องนำพาชีวิตให้หลุดพ้นจากความยากลำบาก มีความเพียร ความมุ่งมั่นอดทนและขยัน และมองเห็นว่าการศึกษาคือเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้หลุดพ้นจากสถานะยากจนได้ อย่างไรก็ตามโอกาสไม่ได้เป็นของขวัญที่มอบให้กับทุกคน สำหรับคนยากจนหรือคนยากลำบากที่ใช้ชีวิตท่ามกลางความขาดแคลน ส่วนใหญ่มักจะด้อยโอกาสไปด้วย ดิฉันจึงตั้งความหวังไว้ว่า ผลลัพธ์และผลกระทบจากการวิจัยนี้จะทำให้สิ้นสุดวงจรความยากจนข้ามรุ่นด้วยปฏิบัติการที่เหมาะสมกับสถานะและเรี่ยวแรงคนจน

รศ.อัมจิต เลิศพงษ์สมบัติ

อดีตรองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี

คำนำ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นในวาระการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีกับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด เพื่อร่วมกันหนุนเสริมการดำเนินงานที่มีเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในจังหวัดปัตตานี นับเป็นการผนึกกำลังครั้งสำคัญในการร่วมแก้ไขปัญหาคือต่อเนืองอย่างยาวนานและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ในมิติอื่น ๆ มาโดยตลอด

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยผลการดำเนินงานด้านการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จุดเน้นของการดำเนินงาน คือ การพัฒนาระบบสำคัญ 3 ระบบ คือ 1) ระบบข้อมูล คือ การค้นหาสอบถามครัวเรือนเป้าหมายอย่างรัดกุมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำ โดยใช้ข้อมูลจาก Thai People Map and Analytics Platform หรือ TPMAPI เป็นฐานในการดำเนินงาน 2) ระบบกลไกการส่งต่อความช่วยเหลือ ที่มาจากการบูรณาการความร่วมมือกับภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัดและท้องถิ่น ท้องที่ รวมทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน และ 3) ระบบปฏิบัติการแก่ใจ ที่เน้นการออกแบบวิธีการช่วยเหลือกลุ่มครัวเรือนเป้าหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของบุคคล/ครัวเรือนและบริบทแวดล้อมทางสังคม

ในปี 2566-2567 นี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในเจ็ดพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนระดับประเทศ (Strategic Research Area: SRA) ภายใต้ชื่อโครงการ “การพัฒนาและยกระดับการจัดการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี” โดยเน้นการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่ใช้องค์ความรู้จากการวิจัยและใช้ข้อมูลเป็นฐานเพื่อออกแบบระบบการตัดสินใจ การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีทั้ง 5 คือ ภาคภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และภาควิชาการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม และการพัฒนาโมเดลเชิงปฏิบัติการแก่ใจต้องออกแบบเพื่อสามารถสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือน กลุ่มและชุมชนได้อย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ขอขอบคุณสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ โดยหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ที่สนับสนุนทุนวิจัย นับเป็นการเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่เพื่อร่วมพัฒนาพื้นที่ ขอขอบคุณผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ภาคีเครือข่ายระดับนโยบาย ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด และภาคีระดับพื้นที่ ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา และผู้นำภาคประชาสังคม ภาคเอกชน วิชากิจชุมชน รวมถึงประชาชนครัวเรือนเป้าหมายในพื้นที่ล้วนให้ความร่วมมือและสนับสนุนทำให้การดำเนินงานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและคณะติดตามการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ที่กรุณาให้คำปรึกษาทางวิชาการ รวมทั้งกำกับดูแลกระบวนการวิจัยอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ และท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์อัมจิต เลิศพงษ์สมบัติ อธิการวิทยาเขตปัตตานีและหัวหน้าโครงการวิจัยในระยะที่ 1-3 ที่ได้ก่อร่างสร้างฐานการดำเนินโครงการวิจัยแก้ไขปัญหาความยากจนของ ม.อ.ปัตตานีให้แข็งแกร่ง ส่งผลให้คณะนักวิจัยทุกคนมีเป้าหมายร่วมเดียวกัน มีแนวทางในการใช้พลังความรู้และการบูรณาการข้ามศาสตร์สู่การแก้ปัญหา และมีจิตใจมั่นคงหนักแน่นในการทำงานเพื่อ “ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง” อย่างแท้จริง

ผศ.ดร.อรุณีวรรณ บัวเนี้ยว และคณะนักวิจัยแก่ใจคนตาดี

15 มิถุนายน 2566

สารบัญ

- 03 คำนิยม
- 05 คำนำ
- 06 สารบัญ
- 06 บทที่ 1
บทนำ: สถานการณ์ความยากจนจังหวัดปัตตานี
- 10 บทที่ 2
การวิจัยระยะที่ 1 โครงการการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจน
และการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี
(ปี 2563)
- 24 บทที่ 3
การวิจัยระยะที่ 2 โครงการการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจน
และการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี
(ปี 2564)
- 44 บทที่ 4
การวิจัยระยะที่ 3 โครงการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไข
ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี
(ปี 2565)
- 52 บทที่ 5
แนวทางการดำเนินโครงการการพัฒนาและยกระดับการจัดการเชิงยุทธศาสตร์
เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัด
ปัตตานี (ปี 2566)
- 63 บทที่ 6
ศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ
จังหวัดปัตตานี (ศวบ.ปัตตานี)
- 68 ภาคผนวก
รายชื่อนักวิจัยในโครงการ

บทที่ 1

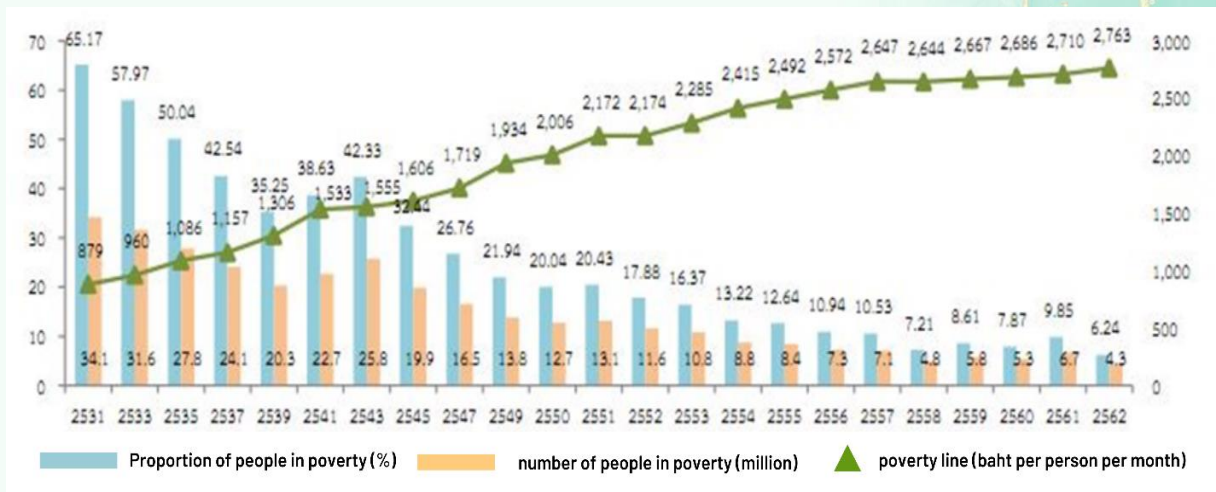
บทนำ: สถานการณ์ความยากจน
จังหวัดปัตตานี

สถานการณ์ความยากจนจังหวัดปัตตานี

จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย 12 อำเภอ 115 ตำบล 645 หมู่บ้าน เป็นจังหวัดเดียวในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนที่ไม่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 1,055 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 1,940.35 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,212,723 ไร่ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 727,627คน เป็นเพศชาย 359,501 คน เป็นเพศหญิง 368,216 คน โดยอำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ อำเภอเมืองปัตตานี มีจำนวน 137,504 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอยะรัง มีจำนวน 95,328 คน และอำเภอยะหริ่ง มีจำนวน 90,021 คน ตามลำดับ (Pattani Provincial Office Strategy and Information Division for Provincial Development, 2022) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 86.58 ศาสนาพุทธร้อยละ 13.40 ศาสนาคริสต์และอื่น ๆ ร้อยละ 0.02 และจากการสำรวจจำนวนประชากรในห้วงเวลา 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2558-2560 พบว่าแนวโน้มของประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี อัตราความหนาแน่นของประชากรของจังหวัดปัตตานี เฉลี่ย 362 คน/ตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดคือ อำเภอเมืองปัตตานี โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดปัตตานียังคงพึ่งพาภาคการเกษตรเป็นหลัก แต่มีแนวโน้มการปรับตัวสู่ภาคการบริการมากขึ้น ประกอบกับสาขาที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนภาครัฐมีมูลค่าสูงขึ้น โดยพิจารณาจากภาคเกษตรมีมูลค่า 14,985 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 32.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ภาคนอกเกษตรมีมูลค่า 30,816 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด สาขาการผลิตที่สร้างมูลค่ามากที่สุดของจังหวัด คือ สาขาประมง สาขาการศึกษา สาขาการค้าปลีก สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ไม่มีมูลค่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปัตตานีเฉลี่ยต่อหัว (GPP Per Capita) ต่ำกว่าระดับประเทศ โดยปี พ.ศ.2558 จังหวัดปัตตานี มี GPP เฉลี่ยต่อหัว 73,338 บาท ขยายตัวร้อยละ 2.30 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2557 ต่ำกว่าระดับประเทศ และระดับภาค ที่มีค่าเฉลี่ย 203,356 บาท และ 130,978 บาท ตามลำดับ

จากรายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในระดับภาคของประเทศไทย ซึ่งนำเสนอสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในแต่ละภูมิภาค 6 ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคใต้ชายแดน โดยใช้เส้นความยากจน (Poverty line) เป็นเกณฑ์ในการประเมิน พบว่าในปี 2559 ภาคใต้ชายแดนมีความยากจนสูงที่สุด โดยมีสัดส่วนคนจนสูงถึงร้อยละ 32.8 ของประชากรทั้งหมดในภาค หรือประชากรในภาคใต้ชายแดนเกือบ 1 ใน 3 เป็นคนจน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ 3.8 เท่า (สัดส่วนคนจนเฉลี่ยทั่วประเทศร้อยละ 8.6) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีสัดส่วนคนจนร้อยละ 13.0 ของประชากรทั้งหมดในภาค

ส่วนภาคกลางมีความยากจนต่ำที่สุด โดยมีสัดส่วนคนจนร้อยละ 3.7 ของประชากรทั้งหมดในภาคเท่านั้น¹

Trends in Poverty between 1988-2019

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของความยากจนในระหว่างปี 2541 ถึงปี 2562 พบว่าสัดส่วนและจำนวนคนจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากจำนวนคนยากจน 25.8 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วน 38.63% ในปี 2541 ลดลงเหลือ 11.6 ล้านคน หรือ 17.88% ในปี 2552 และลดลงเหลือ 4.3 ล้านคน หรือ 6.24% ในปี 2562 อย่างไรก็ตาม แม้สัดส่วนคนจนภาพรวมระดับประเทศจะมีแนวโน้มลดลงด้วยปัจจัยเสริมหลาย ๆ ประการ แต่ในระดับจังหวัดในปี 2562 จังหวัดปัตตานี ที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดหรือมีความยากจนหนาแน่นสูงที่สุด ซึ่งปัญหาความยากจนสามารถวัดได้จากดัชนีความยากจนหลายมิติ หรือ ดัชนี MPI (Multidimensional Poverty Index) ที่พิจารณาจาก 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ โดยที่คนจน 1 คน มีปัญหาได้มากกว่า 1 ด้าน (Thai Poverty Map and Analytics Platform, 2017)

นอกจากนี้จังหวัดปัตตานียังมีปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีอิทธิพลต่อความยากจนที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้ชุมชนต้องประสบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ สถาบันการเงินและนักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจในปล่อยสินเชื่อและการลงทุน ขาดเงินทุนหมุนเวียนรายได้ของชุมชนลดลง เป็นต้น จากการประมวลผลในระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความยากจนหรือปัจจัยที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นคนจนมีหลายอย่างและซับซ้อน ดังนั้นการดำเนินการแก้ไขเพียงด้านเดียวอาจไม่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง เนื่องจากสถานการณ์ความยากจนจังหวัดปัตตานียังคงอยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศ การพัฒนาระบบการค้นหาและ

¹ รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในระดับภาคของประเทศไทย. สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรกฎาคม 2561

สอบทานครัวเรือนยากจนที่แม่นยำผนวกกับการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อส่งต่อทั้งข้อมูลและส่งต่อความช่วยเหลือ และการพัฒนาระบบติดตามครัวเรือนยากจนทุกระยะจึงเป็นกระบวนการที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันดำเนินการอย่างเร่งด่วน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจากสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) สำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) โดยหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ในการดำเนินโครงการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ตั้งแต่ปี 2563-2565 และปี 2566 นี้ การดำเนินงานยังได้รับการยกระดับไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาและยกระดับการจัดการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม: จังหวัดปัตตานี (2566-2570) ทั้งนี้ ในบทต่อไปจะแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินโครงการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาและกรอบการดำเนินงานในปี 2566 เป็นต้นไป การบูรณาการความร่วมมือของภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายเดียวกันจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำพาปัตตานีให้หลุดพ้นจากปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

การวิจัยระยะที่ 1 โครงการการวิจัย
พัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อลดความยากจน
และการพัฒนาความเท่าเทียมใน
ประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี
(ปี 2563)

การวิจัยเชิงพื้นที่จังหวัดปัตตานี (ปี 2563)

โครงการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจน
และการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ระยะที่ 1

วัตถุประสงค์

- พัฒนาฐานข้อมูลเชิงลึกด้านเศรษฐกิจและสังคม ผู้มีรายได้ร้อยละ 40 ล่างของจังหวัดปัตตานี
- วิเคราะห์ข้อมูลระดับครัวเรือน การหมุนเวียนเสริมกลไกการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดปัตตานี
- ออกแบบเครื่องมือพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยการศึกษากรณีตัวอย่างนำร่องการแก้ไขปัญหาคความยากจน จังหวัดปัตตานี
- การสังเคราะห์ผลการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจนจังหวัดปัตตานี จังหวัดชายแดนภาคใต้และระดับประเทศ

มุ่งเป้าค้นหา 1) คนจนอยู่ที่ไหน 2) ปัญหาของคนจนคืออะไร/เป็นอย่างไร และ 3) จะก้าวพ้นความจนได้อย่างไร

การวิเคราะห์บริบท สถานการณ์ปัญหาความยากจน และแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่ผ่านมาหลังจากการก้าวยิบไถ่แรก->ประเด็นโดยที่วิจัย

- 0 2562 สัดส่วนคนจนระดับประเทศ ร้อยละ 6.24 (4.3 ล้านคน)
- 0 2563 ทราวจังหวัดปัตตานีของ COVID-19 ส่งผลกระทบรุนแรงต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน

3 โครงการนำร่องการแก้ไขปัญหาคความยากจน : เน้นพาทำ เดินหน้าด้วยข้อมูล และองค์ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาคความ

ศูนย์วิจัยชุมชนปัตตานีเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน (10 ครัวเรือน) และชุมชน

ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบ

ผลผลิต: มีฐานข้อมูลการพัฒนาที่แม่นยำและมีคุณภาพ มีฐานข้อมูลกลางและระบบสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงและนำไปใช้ได้ทุกภาคส่วน

ผลลัพธ์: นโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจนจังหวัดปัตตานี และระบบการติดตามครัวเรือนยากจนแบบแม่นยำ

ผลกระทบ: พัฒนาระบบการพัฒนาระบบเศรษฐกิจครัวเรือน และพัฒนาสังคมชุมชนคุณภาพ

20,182

ค่าใช้จ่าย 3,000 บาท/คน/เดือน และผู้วิจัยทำครัว 3-25 ครัว และใช้เครื่องมือวิจัย 2,801 ครัวเรือน (ปริมาณมากกว่า 2,763)

สถานความยากจน

- สูงถึง ไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ต้องพึ่งเงินช่วยเหลือ (อยู่ไม่ได้)
- ที่มาก อยู่ใ้ด้วยการพึ่งพาตนเองและเงินพี่เลี้ยง (อยู่ยาก)
- ที่น้อย สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง (อยู่ได้ หรือ อยู่ดี พออยู่พอกิน)

0 2562 จังหวัดปัตตานีมีสัดส่วนคนจนสูงเป็นลำดับ 1 ร้อยละ 29.72

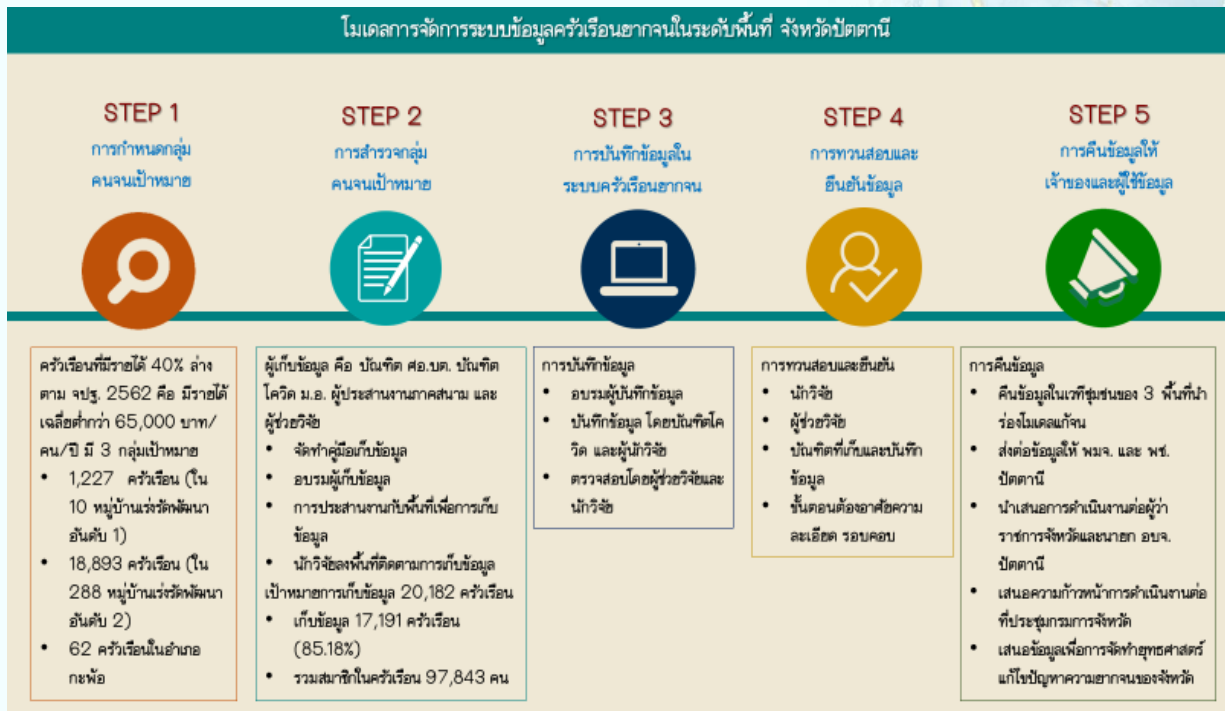
1. คนจนอยู่ใ้สถานะอยู่ใ้ได้ 2,489 คน (439 ครัวเรือน)
2. คนจนอยู่ใ้สถานะอยู่ยาก 78,412 คน (16,081 ครัวเรือน)
3. ผู้ใ้ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 จำนวน 1,220 คน 864 ครัวเรือน

เด็กที่อยู่ใ้ระบบการศึกษา 8,705 คน (5,634 ครัวเรือน)
ประถมศึกษา 418 คน มัธยมศึกษา 4,192 คน

โครงการการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ได้ดำเนินการจนบรรลุผลลัพธ์เป้าหมาย 4 ประการ คือ 1) มีฐานข้อมูลผู้มีรายได้อ้อยละ 40 ล่างตามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กช. 2ค) และข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับครัวเรือน (จปฐ.) ปี 2562 ของจังหวัดปัตตานี 2) มีฐานข้อมูลระบบการดำรงชีพที่ยั่งยืน 5 มิติของผู้มีรายได้อ้อยละ 40 ล่างของจังหวัดปัตตานีในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในรูปแบบจำลองสามมิติ 3) มีตัวอย่างนำร่องการแก้ไขปัญหาคความยากจน (Good practice) จากกลุ่มตัวอย่างของหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 ตามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กช. 2ค) ของจังหวัดปัตตานี และ 4) มีระบบการหมุนเวียนเสริมกลไกการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดปัตตานี

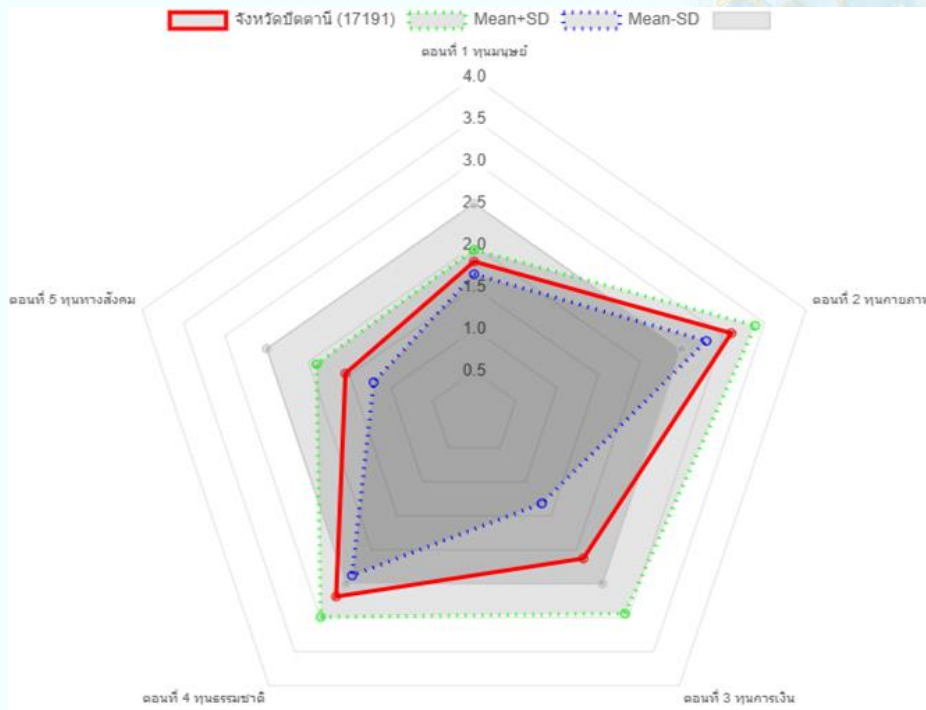
หัวใจสำคัญของการดำเนินงานวิจัย คือ การพัฒนาระบบการค้นหาสอบถามครัวเรือนยากจนที่แม่นยำเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถชี้เป้าได้ว่าคนจนอยู่ที่ไหน สาเหตุของความยากจนเป็นอย่างไร อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคที่ตรงกับสถานะของความยากจนที่แท้จริง กระบวนการจัดการข้อมูลครัวเรือนยากจนจังหวัดปัตตานีสามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย 2) การสำรวจกลุ่มคนจนเป้าหมาย 3) การบันทึกข้อมูลในระบบครัวเรือนยากจน 4) การทวนสอบและยืนยันข้อมูล และ 5) การคืนข้อมูลให้เจ้าของและผู้ใ้ข้อมูล แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังปรากฏในแผนภาพต่อไปนี้

โมเดลการจัดการระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่ จังหวัดปัตตานี

1.1 การค้นหาและสอบทานข้อมูลครัวเรือนยากจน

การดำเนินโครงการวิจัยในระยะแรก คณะนักวิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลและบันทึกข้อมูลในแพลตฟอร์มแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำของกระทรวง อว. ซึ่งใช้การสำรวจทุนฐานดำรงชีพ 5 มิติของครัวเรือนยากจนทั้ง 12 อำเภอของจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยครัวเรือนในหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนา อันดับ 1 จำนวน 1,227 ครัวเรือน อันดับ 2 จำนวน 18,893 ครัวเรือน และอำเภอไม่แก้ม จำนวน 62 ครัวเรือน รวมครัวเรือนเป้าหมายทั้งสิ้น 20,182 ครัวเรือน โดยคณะผู้วิจัยได้สำรวจและนำข้อมูลเข้าระบบจำนวน 17,191 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 85.18 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 97,852 คน ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยทุนทั้ง 5 มิติ ในภาพรวมของจังหวัดปัตตานี สามารถแสดงให้เห็นดังกราฟเรดาร์ 5 มิติต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยทุนทั้ง 5 มิติของจังหวัดปัตตานี พบว่า มิติที่ 1 ทุนมนุษย์ มีค่าเฉลี่ย 1.81 (อยู่ยาก) มิติที่ 2 ทุนกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.10 (พออยู่ได้) มิติที่ 3 ทุนการเงิน มีค่าเฉลี่ย 2.13 (อยู่ยาก) มิติที่ 4 ทุนธรรมาชาติ มีค่าเฉลี่ย 2.69 (พออยู่ได้) และมิติที่ 5 ทุนทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 1.55 (อยู่ลำบาก) ในภาพรวมคนยากจนจังหวัดปัตตานีมีทุนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทุนกายภาพ และตามด้วยทุนธรรมาชาติ ทุนการเงิน ทุนมนุษย์ และทุนทางสังคมเรียงตามลำดับ และมีความเหลื่อมล้ำของครัวเรือนในทุนทางสังคมและทุนธรรมาชาติมากที่สุด

ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำหรือ อยู่ในระดับอยู่ลำบาก นั้นหมายความว่าเครือข่ายและความสัมพันธ์ ซึ่งช่วยเพิ่มความไว้วางใจและความสามารถในการร่วมมือกัน รวมถึงการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเป็นทางการ และระบบ กฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน และการควบคุมต่าง ๆ มีน้อย ทุนทางสังคมจะเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ทุนมนุษย์ และทุนการเงิน ของครัวเรือนยากจนในจังหวัดปัตตานีในภาพรวมอยู่ในระดับอยู่ยาก ทุนทั้งสองมิตินี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนของครัวเรือน จังหวัดปัตตานีมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 5.60 คน ในขณะที่ค่าเฉลี่ยครัวเรือนยากจนทั่วไปอยู่ที่ครัวเรือนละ 4.44 คน) สมาชิกในครัวเรือนยากจนส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 32.24 และต่ำกว่าระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16.47 รวมถึงไม่ได้เข้าเรียนคิดเป็นร้อยละ 18.59 เป็นสัดส่วนจำนวนมากเมื่อเทียบกับสมาชิกในครัวเรือนยากจนที่จะได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป

ด้านการประกอบอาชีพของคนยากจนจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่ร้อยละ 31 ไร้จ้างทั่วไป นอกภาคเกษตร รองลงมาร้อยละ 18 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งทั้งสองอาชีพได้รับผลกระทบอย่างมากในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เนื่องจากถูกเลิกจ้างงาน และผลผลิตการเกษตรก็พบปัญหาเรื่องตลาดและการกระจายสินค้า คนยากจนที่ประสบปัญหาอยู่แล้วในสภาวะปกติยิ่งถูกซ้ำเติมจากพ้ออยู่ได้กลายเป็นอยู่ลำบาก ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือจึงมีทั้งการดำเนินการส่งต่อช่วยเหลือเร่งด่วน การช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง การดูแลระยะกลางด้วยการพัฒนาทักษะอาชีพ และการวางแผนระยะยาวของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดสรุปลักษณะความยากจนตามตารางต่อไปนี้

ลักษณะความยากจน	มิติความยากจน	สรุปผลการวิจัย
อยู่ลำบาก (1.55)	มิติที่ 5 ทุนทางสังคม	ทุนทางสังคมของครัวเรือนยากจนในจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำหรืออยู่ในระดับอยู่ลำบาก โดยที่ข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การช่วยเหลือกันเมื่อคนในชุมชนประสบความเดือดร้อน การกำหนดกฎระเบียบหรือกติกาในการอยู่ร่วมกันของชุมชน การจัดการปัญหาความขัดแย้งของชุมชน และผู้การมีที่มึความรู้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของครัวเรือนคนจนในปัตตานีอยู่ในระดับอยู่ในอยู่ลำบาก อีกทั้งการที่ครัวเรือนคนจนเคยได้ใช้ความรู้จากผู้ที่มีความรู้ ในการแก้ไขปัญหา การมีประสบการณ์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน องค์กร กลุ่ม หรือสถาบันในชุมชนอยู่ในระดับอยู่ยาก และในส่วนของ การเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรม และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา ข้อตกลงการอยู่ร่วมกันของชุมชนอยู่ในระดับพ้ออยู่ได้

ลักษณะความยากจน	มิติความยากจน	สรุปผลการวิจัย
อยู่ยาก (1.81)	มิติที่ 1 ทุนมนุษย์	ทุนมนุษย์ของครัวเรือนยากจนในจังหวัดปัตตานีในภาพรวมอยู่ในระดับอยู่ยาก โดยที่ข้อมูลทางการศึกษา (สูงสุด) กำลังศึกษาและสถานภาพการศึกษา อาชีพและทักษะอาชีพที่สร้างรายได้ และรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในระดับอยู่ลำบาก ส่วนสุขภาพอยู่ในระดับที่อยู่ดี และข้อมูลสวัสดิการอยู่ในระดับอยู่ยาก
อยู่ยาก (2.13)	มิติที่ 3 ทุนการเงิน	ทุนการเงินของครัวเรือนยากจนในจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับอยู่ยาก โดยที่ข้อมูลรายได้เฉลี่ยรวมของครัวเรือนรายจ่ายครัวเรือน และทรัพย์สินเพื่อการประกอบอาชีพอยู่ในระดับลำบาก ในส่วนของเงินออมอยู่ในระดับอยู่ยาก และหนี้สินของครัวเรือนคนจนในปัตตานีอยู่ในระดับอยู่ดี นั่นคือครัวเรือนคนจนมีหนี้สินน้อย
พออยู่ได้ (2.69)	มิติที่ 4 ทุนธรรมชาติ	ทุนธรรมชาติของครัวเรือนยากจนในจังหวัดปัตตานี ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพออยู่ได้ โดยที่ข้อมูลการใช้น้ำเพื่อทำการเกษตร การได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการยังชีพ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เพื่อสร้างรายได้ อยู่ในระดับอยู่ลำบาก สำหรับพื้นที่ทำกินทางการเกษตรของครัวเรือนคนจนอยู่ในระดับอยู่ยาก ในส่วนของปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ทำกิน ถนน/เส้นทางสาธารณะและการเดินทางเข้าที่ทำกิน รวมถึงการมีบ้านพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือไม่ในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563) และการมีที่ทำกิน

ลักษณะความยากจน	มิติความยากจน	สรุปผลการวิจัย
		(รวมชายฝั่งทะเลกรณีชาวประมงพื้นบ้าน) อยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือไม่ ในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563) อยู่ในระดับอยู่ดี
พออยู่ได้ (3.10)	มิติที่ 2 ทุนกายภาพ	ทุนกายภาพของจังหวัดปัตตานีในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพออยู่ได้ โดยที่ข้อมูลที่อยู่อาศัย สุขลักษณะของที่อยู่อาศัย ถนน/เส้นทางสาธารณะและการเดินทางเข้าที่อยู่อาศัย รวมถึงช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและประกาศของหน่วยงานราชการ ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและประกาศของหน่วยงานราชการจากแหล่งใดที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพและสร้างรายได้ในระดับอยู่ดี ในส่วนของการมีน้ำประปา/ไฟฟ้า/อุปกรณ์สารสนเทศใช้อยู่ในระดับพออยู่ได้ และมีสภาพที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับอยู่ลำบาก สำหรับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขอรับสวัสดิการจากภาครัฐหรือไม่และการได้รับประโยชน์ในการดำรงชีพและสร้างรายได้จากเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในระดับอยู่ยาก

1.2 กลไกการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายและการส่งต่อข้อมูล

การเชื่อมกลไกภาคีเพื่อหนุนเสริมการดำเนินงานวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี จัดว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องจากเกิดกลไกการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ในการเชื่อมกลไกระดับจังหวัด โครงการวิจัยได้เชื่อมประสานกลไกภาคีหลักระดับจังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานความร่วมมือกับกลไกหลักระดับจังหวัด โดยการชี้แจงความเป็นมา วัตถุประสงค์ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการฯ รวมทั้งวางแผนการบูรณาการงานร่วมกัน ส่วนการเชื่อมประสานกลไกประสานกลไกระดับท้องถิ่นมีการทำงานผ่าน (1) การหนุนเสริมของภาครัฐ ได้แก่ ท้องที่ ท้องถิ่น รวมถึง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อสม. (2) ชับเคลื่อนโดยภาคประชาชน/เอกชน ได้แก่ ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชุมชน คนในชุมชน และกลุ่มคนยากจน และ (3) สอดประสานกันด้วยภาควิชาการ ได้แก่ กศน.ตำบล/ อำเภอ โรงเรียนในพื้นที่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยใช้หลักการบูรณาการการทำงาน เพื่อร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน จากผลการดำเนินโครงการมีการส่งต่อข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูล ประกอบด้วย 1) การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจน 220 ครัวเรือน (ครัวเรือนยากจนอันดับ 1 พื้นที่ กาชง กอแล และบ้านกลาง) ให้พัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานีสันับสนุนความช่วยเหลือด้านประกอบอาชีพ 2) การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนตกสำรวจ จปฐ. ให้ พมจ. จำนวน 17 ครัวเรือนเพื่อรับการช่วยเหลือเร่งด่วน และ 3) การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจน อันดับ 1 และ อันดับ 2 ให้ อบจ. 1,398 ครัวเรือน เพื่อให้ความช่วยเหลือในเทศกาลสำคัญ (ชะกาด หรือ การบริจาคตามหลักการศาสนาอิสลาม)

ตารางแสดงกลไกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคี	หน่วยงาน/ กลุ่มบุคคล	บทบาทหน้าที่	ผลกระทบที่เกิดขึ้น
ภาคีระดับนโยบาย และระดับ บริหาร	ผู้ว่าราชการจังหวัด ปัตตานีและคณะผู้บริหาร จังหวัด องค์การบริหารส่วน จังหวัดปัตตานี	ผลักดันนโยบายระดับจังหวัด การกำหนดเป้าหมายร่วมที่ ชัดเจน ผนึกกำลัง 3 ฝ่าย ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยมี ภาควิชาการเป็นฐาน	วาระการแก้ไขปัญหาความ ยากจนถูกจัดให้เป็นวาระ เร่งด่วนของจังหวัดปัตตานี แต่งตั้งคณะทำงาน ขับเคลื่อนและสนับสนุน โครงการเพื่อแก้ไขปัญห ความยากจนในจังหวัด ปัตตานี อนุมัติและเห็นชอบ “วาระ แก้จนคนตานี”
ภาคีปฏิบัติการเก็บ ข้อมูล	บัณฑิตอาสา มาตุภูมิ (ศอ.บต.) บัณฑิตอาสา กรมแรงงาน บัณฑิต อาสาโควิด (ม.สงขลา นครินทร์) อสม.	ประสานงานกระบวนการ เก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ รับผิดชอบและพื้นที่ใกล้เคียง	สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ต่าง ตามเป้าหมายและมี ประสิทธิภาพ
ภาคีกลไกปฏิบัติการ ในพื้นที่	พมจ./พช./รพ.สต./อสม. กศน.ตำบล/ อำเภอ และกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา ประชาสังคม ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ปัตตานี สถาบันพัฒนา ที่ดินปัตตานี ศูนย์วิจัย และพัฒนาพันธุ์สัตว์ ปัตตานี สหกรณ์จังหวัด ปัตตานี พาณิชย์จังหวัด ปัตตานี บริษัทประชารัฐ ปัตตานีสานักงาน การเกษตรอำเภอ ภาคเอกชน/ธุรกิจในพื้นที่ สถาบันการศึกษา โรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานกลไกระดับ ท้องถิ่นเพื่อร่วมคิด - ร่วมวางแผน และร่วม ดำเนินงานโครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน - ความรู้ภาคการเกษตร - การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ - การจดทะเบียนวิสาหกิจ - ให้ข้อมูลพื้นที่และแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา - สนับสนุนข้อมูลและองค์ ความรู้ต่าง ๆ วิทยากร - การให้ความรู้ด้านทักษะ อาชีพ - การช่วยเหลือ กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ตาม ประเด็นปัญหาและความ ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - การให้ความช่วยเหลือ ตามภารกิจส่วนงาน อาทิ ถุงยังชีพ - การช่วยเหลือด้านที่อยู่ อาศัย - การช่วยเหลือกลุ่ม เปราะบาง - ได้ความรู้ อุปกรณ์วัสดุ และการจดทะเบียนวิสาหกิจ ชุมชน/ส่งต่อการจด ทะเบียน OTOP - ข้อมูลพื้นที่และแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา - มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาทักษะอาชีพ สามารถเป็นที่ศึกษาดูงาน/ ต้นแบบชุมชน - มีสินค้าและผลิตภัณฑ์

1.3 ปฏิบัติการโมเดลแก๊นจังหวัดปัตตานีครัวเรือนยากจน

คณะนักวิจัยใช้ข้อมูลจากการสำรวจทุนดำรงชีพ 5 มิติ ร่วมกับการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลสถานะความจน และการนำมาสู่การออกแบบโมเดลแก๊นจังหวัดปัตตานี โดยแบ่งการแก้ปัญหาตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่โซนเมือง โซนที่ราบลุ่ม และโซนผสมผสานระหว่างที่ราบลุ่มและภูเขา ดังนี้

โซนที่ 1

บ้านกาฮอง ตำบลปะกาฮารัง อำเภอเมือง จากผลจากการสำรวจข้อมูลทุน 5 มิติ พบว่า ทุนทางกายภาพอยู่ในระดับอยู่ดี และทุนธรรมชาติอยู่ในระดับพออยู่ได้ แต่ทุนทางสังคมอยู่ในระดับอยู่ลำบาก เป็นไปในทิศทางเดียวกับภาพรวมของจังหวัด “โมเดลแก๊น” จึงมุ่งใช้การพัฒนาในระดับครัวเรือนก่อน โดยให้ครัวเรือนใช้ทุนทางกายภาพที่มีในการสร้างรายได้ ภายใต้การดูแลให้คำแนะนำจากนักวิจัยและหน่วยงานเกี่ยวข้อง เมื่อครัวเรือนดำเนินงานและหารายได้ตามเป้าหมาย ก็สามารถสร้างแรงกระตุ้นขยายผลไปยังครอบครัวอื่น ๆ มีผู้นำชุมชนเข้ามาให้คำแนะนำและสนับสนุน ซึ่งอาจจะส่งผลให้เพิ่มระดับทุนทางสังคมของชุมชนต่อไป

โมเดลแก้จนจังหวัดปัตตานี

โอกาสเพิ่มศักยภาพของทุน 5 มิติ โชน 2 หมู่ 1 กอแล ตำบลกลาง อำเภอมายอ 80 ครัวเรือน

ทุนมนุษย์

- สร้างอาชีพ
- พัฒนาทักษะสร้างรายได้

ทุนกายภาพ

- ได้รับประโยชน์ในการดำรงชีพ/สร้างรายได้จากเทคโนโลยีดิจิทัล

ทุนการเงิน

- สร้างรายได้
- จัดสิทธิบัตร/ทรัพย์สิน

ทุนธรรมชาติ

- พื้นที่ทำกิน
- ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างรายได้

ทุนทางสังคม

- สร้างความสามัคคี
- จิตสาธารณะ

โชนที่ 2

บ้านกอแล หมู่ที่ 1 ตำบลกลาง อำเภอมายอ จากผลจากการสำรวจข้อมูลทุน 5 มิติพบว่า ทุนทางกายภาพอยู่ในระดับอยู่ดี ทุนธรรมชาติ และทุนทางสังคมอยู่ในระดับพออยู่ได้ จึงสามารถรวมกลุ่มคนยากจนประชุมสะท้อนปัญหาและความต้องการในเวทีประชาคม “โมเดลแก้จน” จึงมาจากการประมวลและจัดลำดับปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด 3 ลำดับพร้อมกัน และนำไปสู่ทางเลือกในการแก้ไขปัญห

โมเดลแก้จนจังหวัดปัตตานี

เป้าหมายและผลลัพธ์ โซน 2 หมู่ 1 กอแล ตำบลกลาง อำเภอมายอ 80 ครัวเรือน

เป้าหมายเชิงปริมาณ/คุณภาพ	ผลลัพธ์/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	คนจนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
<p>ทุนมนุษย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิทยากรสามารถทำงานในพื้นที่ได้ - มีอาชีพและทักษะอาชีพที่ปุ๋ยไส้เดือน <p>ทุนกายภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้นเพื่อขอรับสวัสดิการจากรัฐ - ประปาไฟฟ้าเข้าถึงทุกบ้าน <p>ทุนการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถจับจ่ายได้เพียงพอต่อครัวเรือน <p>ทุนธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่การเกษตรและพื้นที่ทำกินได้รับการเสริมศักยภาพเพิ่มขึ้น <p>ทุนการเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมความช่วยเหลือและสามัคคีในชุมชนโดยการจัดทำโรงเรียนได้เดือนส่วนกลาง เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมสาธารณะกับชุมชน <p>ส่งเสริมการมีอาชีพในชุมชนโดยการผลิตปุ๋ยไส้เดือน</p>	<p>ผลลัพธ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หนีภัยปัญหาชุมชนมาแก้ไข 2. ดันทุนชุมชน ผู้นำชุมชนเข้มแข็งและมีทีมงาน 3. มีการทำ SWOT ชุมชนจากผลกรวิจัยในโครงการ มาเป็นข้อมูลในการสร้างโมเดลแก้จนครั้งนี้ ทำให้สะท้อนความต้องการชุมชนที่มาจากการวิจัยและการสร้างระบบ 4. การมีส่วนร่วมของชุมชน PAR 5. การรวมกลุ่มร่วมผลิตเพื่อสร้างผลผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน <p>การเปลี่ยนแปลง</p> <ul style="list-style-type: none"> • เกิดการสร้างอาชีพใหม่ในชุมชน • การนำปุ๋ยชีวภาพมาทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีในการเกษตรภายในชุมชน • มีการจัดกลุ่มและจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนรองรับผลิตภัณฑ์ • ลดอัตราการว่างงานและการออกไปหางานทำนอกชุมชน 	<p>คนจนได้ประโยชน์อะไรบ้างจากโมเดลแก้จน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ครัวเรือนลดรายจ่ายจากการซื้อปุ๋ยเพื่อใช้ในการเกษตร • ในรอบการผลิตทุก ๆ 3 เดือน โรงเรียนสามารถผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนและไส้เดือน คัดเป็นเงิน 30,000 บาท <ul style="list-style-type: none"> ○ ปุ๋ยมูลไส้เดือนได้ 1,200 ถุง ๆ ละ 20 บาท คิดเป็นเงิน 24,000 บาท ○ อีไส้เดือนได้ 300 ขวด ๆ ละ 20 บาท คิดเป็นเงิน 6,000 บาท <p>ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ และประโยชน์ที่ได้จากโมเดลแก้จน</p> <ul style="list-style-type: none"> • การลดต้นทุนวัตถุดิบจากการใช้ปุ๋ยหมะพร้าวเหลือทิ้งในชุมชน และการจ้างงานในชุมชน • การใช้โมเดลเคราะห์ความต้องการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของชุมชน

โซน 2 โรงเรียนผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือนบ้านกอแล ต.กลาง อ.มายอ และการจำหน่าย

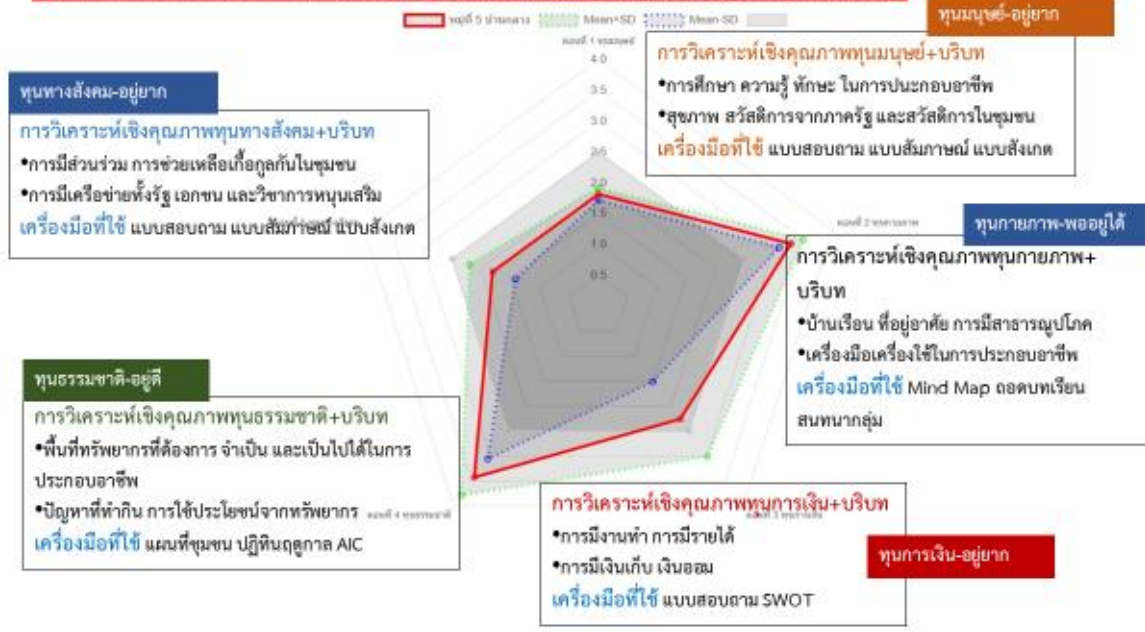

โมเดลแก้จนจังหวัดปัตตานี

ทุนศักยภาพ 5 มิติ โชน 3 หมู่ 5 บ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอปะนาเระ 92 ครัวเรือน

ภาพรวม > ปีตลาด > อำเภอปะนาเระ > ตำบลบ้านกลาง > หมู่ที่ 5 บ้านกลาง มีทั้งหมด 92 ครัวเรือน

ตอนที่ 1 ทุนมนุษย์ 1.82 | ตอนที่ 2 ทุนกายภาพ 3.29 | ตอนที่ 3 ทุนการเงิน 2.26 | ตอนที่ 4 ทุนธรรมชาติ 3.43 | ตอนที่ 5 ทุนทางสังคม 1.81

โชนที่ 3

บ้านกลาง หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านกลาง อำเภอปะนาเระ จากผลจากการสำรวจข้อมูลทุน 5 มิติพบว่า ทุนทางกายภาพอยู่ในระดับอยู่ดี ทุนทางสังคมอยู่ในระดับพออยู่ได้ แต่ทุนการเงินอยู่ในระดับอยู่ยาก เมื่อทุนทางกายภาพดี ทุนสังคมพออยู่ได้ นักวิจัยที่รับผิดชอบโชนนี้จึงดำเนินโครงการนำร่องโดยใช้รูปแบบการประสานเครือข่าย ทั้งเครือข่ายกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งช่วยเป็นที่เลี้ยงให้กลุ่มใหม่ และเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่จะเข้ามาหนุนเสริมในกระบวนการแก้ไขความยากจน มุ่งเน้นการเพิ่มทุนทางการเงิน

โซน 3 ตำบลบ้านกลาง อำเภอปะนาเระ
 มุ่งยกระดับเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน
 และใช้เครือข่ายทุนเสริม สอดประสาน และขับเคลื่อนงานแก่จน

RSU

แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจน สำหรับ 3 พื้นที่นำร่องของจังหวัดปัตตานี มีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) การเพิ่มขีดความสามารถและพัฒนาศักยภาพของคนจนให้สามารถปรับตัวอย่างมีภูมิคุ้มกันและพึ่งตนเองได้ 2) การหาแนวทางในการบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคม เช่น การส่งต่อความช่วยเหลือคนจนกลุ่ม “อยู่ลำบาก” การสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการโดยชุมชนในรูปแบบที่พึ่งตนเองมากขึ้น 3) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้คนจนได้ใช้ประโยชน์ เช่น ที่ดินทำกิน ระบบน้ำเพื่อการเกษตร การใช้ประโยชน์จากนาร้าง เป็นต้น

บทที่ 3

การวิจัยระยะที่ 2 โครงการการวิจัย
พัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจน
และการพัฒนาความเท่าเทียมใน
ประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี
(ปี 2564)

การวิจัยเชิงพื้นที่จังหวัดปัตตานี (ปี 2564)

โครงการการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียม
ในประเทศไทย : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ระยะที่ ๒

PSU PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY

วัตถุประสงค์

- เพื่อระบบและกลไกการค้นหาและสอบทานครัวเรือนยากจนที่มีการนำเข้าข้อมูลคนจนสู่ระบบฐานแรก การนำออกจากระบบ และสร้างระบบข้อมูลย้อนกลับให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดปัตตานี
- เพื่อพัฒนาโมเดลแก้น (Operating Model) ระดับพื้นที่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของทุนเป้าหมายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ทำให้คนจนหลุดพ้นจากความยากจน ตามกรอบแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods Framework: SLF) ในจังหวัดปัตตานี
- เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนระดับพื้นที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ท้องถิ่น ตำบล อำเภอ/หรือแผนจังหวัดเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่/จังหวัดปัตตานี
- เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดทำ Poverty Forum เป็นเครื่องมือในการประสานงานส่งต่อความช่วยเหลือและสร้างยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดปัตตานีอย่างเป็นรูปธรรมอย่างเบ็ดเสร็จและยั่งยืน

กรอบการดำเนินงานวิจัย

1. ครอบคลุมข้อมูลของครัวเรือนยากจนระดับจังหวัดปัตตานี

2. จัดทำแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

3. พัฒนากรอบการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

4. ระบุกลยุทธ์การพัฒนา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5. ดำเนินการตามแผนงาน

รูปที่ 1.9 กรอบการดำเนินงานโครงการวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ระยะที่ 2

พื้นที่ปฏิบัติการ

โมเดลแก้นจังหวัดปัตตานี

โมเดลแก้นตำบล

Operating Model

Circular Economy

4 หมู่บ้าน

190 ครัวเรือน

1,453 คน

โมเดลแก้น “ตาลีอาอีรียังยี (Eco-Tali-Ai): ระบบเศรษฐกิจเงินในวงทางสังคมตำบลตาลีอาอี ประกอบด้วย 4 OM คือ 1) Tali-Ai Care 2) Tali-Ai Creative 3) Tali-Ai Agronomy และ 4) Tali-Ai Biz

โครงการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ระยะที่ 2 ครอบคลุมการดำเนินการหลัก 5 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาระบบข้อมูลคนจนและครัวเรือนในระดับพื้นที่จังหวัดปัตตานีโดยการค้นหาและสอบทานข้อมูล 2) การพัฒนาระบบและกลไกติดตามผลและส่งต่อความช่วยเหลือเพื่อส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ปัญหาความยากจนจังหวัด 3) ปฏิบัติการแก้น Operating Model จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบและปฏิบัติการแก้น 4) ระบบหนุนเสริมการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน 5) การพัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาระบบข้อมูลคนจนและครัวเรือนในระดับพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยการค้นหาและสอบถามข้อมูล

โครงการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ระยะที่ 2 นี้ เลือกพื้นที่ปฏิบัติการวิจัย คือ อำเภอ ยะหริ่ง เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีการกระจุกตัวของครัวเรือนยากจนสูงที่สุดในจังหวัดปัตตานี อำเภอ ยะหริ่งมีศักยภาพของพื้นที่และมีหน่วยงานที่พร้อมจะบูรณาการในการแก้ปัญหาและพัฒนา อีกทั้งยังมีกลไกภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และภาควิชาการที่พร้อมจะขับเคลื่อนร่วมงานกันได้ คณะนักวิจัยให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดเก็บและตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำสูงสุด โดยมีขั้นตอนในการตรวจสอบ 5 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการจัดเก็บข้อมูลโดยอาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหมู่บ้าน 2) กระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยนักวิจัยและผู้ช่วยวิจัย 3) กระบวนการแก้ไขข้อมูลกรณีที่พบข้อมูลที่ผิดพลาด 4) กระบวนการบันทึกข้อมูลลงระบบ และ 5) กระบวนการตรวจสอบความถูกต้องหลังจากบันทึกข้อมูลลงระบบ

ในการดำเนินงานวิจัยระยะที่ 2 นี้ ได้ทำการค้นหาและสอบถามข้อมูลครัวเรือนคนจนในอำเภอ ยะหริ่งครบตามฐานข้อมูล TPMAP ร้อยละ 100 โดยมีการค้นหาและสอบถามครัวเรือนยากจน อำเภอ ยะหริ่ง จำนวน 1,933 ครัวเรือน ใน 18 ตำบล 81 หมู่บ้าน รวมครัวเรือนที่สามารถข้อมูลเก็บได้ทั้งสิ้น จำนวน 1,672 ครัวเรือน มีครัวเรือนที่ไม่สามารถเก็บได้ จำนวน 261 ครัวเรือน สาเหตุเนื่องจากการย้ายไปอยู่ที่อื่น ไม่พบผู้ให้ข้อมูลหรือไม่อยู่ที่บ้านพักอาศัยในขณะลงพื้นที่ และไม่ประสงค์ให้ข้อมูล ทั้งนี้คณะนักวิจัยได้ดำเนินการค้นหาครัวเรือนตกสำรวจ (Add-on) เพิ่มเติมในแต่ละตำบล จำนวน 142 ครัวเรือน

ตารางสรุปการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือนยากจน อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

ลำดับ	ตำบล	จำนวน		เก็บได้ (86.50 %)	ครัวเรือน ที่ไม่ สามารถ เก็บได้ (13.50%)	ครัวเรือน รั่วไหล (Inclusion error) (28.40%)	ครัวเรือนที่ ตกหล่น (Exclusion error) (8.49%)	ครัวเรือน ที่แท้จริง (80.14%)
		ครัวเรือน เป้าหมาย ตาม TPMAP	คนจน เป้าหมาย ตาม TPMAP					
1	แหลมโพธิ์	618	1,656	531	87	155	23	399
2	บางปู	426	1,009	387	39	129	31	289
3	ตาสีอัยร์	148	320	133	15	37	20	116
4	ยามู	123	286	109	14	39	5	75
5	ตะโละกาโปร์	80	148	73	7	27	4	50
6	ราตาบันยัง	113	228	96	17	23	6	79
7	ตาเกาะ	75	171	57	18	22	8	43
8	มะนังยง	108	214	85	23	19	4	70
9	ตันหยงดालอ	83	175	60	23	7	13	66
10	ปียามูม้ง	25	62	25	0	5	2	22
11	ตะโละ	41	60	35	6	5	0	30
12	หนองแรต	38	88	29	9	2	15	42
13	ตอหลัง	17	37	17	0	2	2	17
14	สาบัน	15	36	15	0	1	3	17
15	บาโลย	2	4	1	1	1	6	6
16	จะรัง	11	19	9	2	0	0	9
17	ปูลากง	9	15	9	0	0	0	9
18	ตันหยงจิงงา	1	1	1	0	0	0	1
จำนวนรวมทั้งสิ้น		1,933	4,529	1,672	261	474	142	1,340

2.2 การพัฒนาระบบและกลไกติดตามผลและส่งต่อความช่วยเหลือเพื่อส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ปัญหาความยากจนจังหวัด

การพัฒนาระบบและกลไกติดตามผลและส่งต่อความช่วยเหลือ มี 2 ลักษณะ คือ

2.1 การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนทันทีหรือกำลังอยู่ในภาวะฉุกเฉินทางด้านความเป็นอยู่และการดำรงชีพ จากการศึกษาพบว่าจังหวัดปัตตานียังไม่ได้กำหนดระบบหรือแนวทางในการส่งต่อความช่วยเหลือคนหรือครัวเรือนยากจนที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนทันทีในเชิงระบบที่มีโครงสร้างและมีผู้รับผิดชอบ

ระบบดังกล่าวจะมีประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาทั้งกรณีจำเป็นเร่งด่วนและกรณีที่ต้องแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยหลายฝ่าย

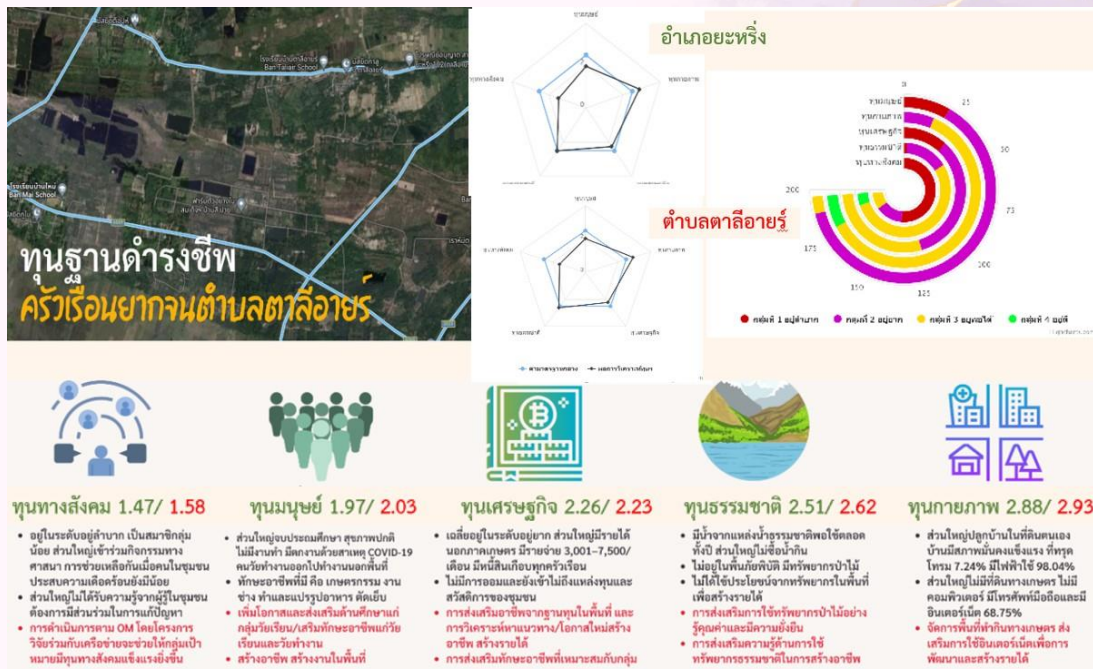
2.2 การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในประเด็นปัญหานั้น ๆ โดยตรง

การติดตามผลการส่งต่อข้อมูลคนและครัวเรือนยากจนจังหวัดปัตตานีตามวงจรการป้อนกลับ (Feedback Loops) มีหน่วยงานรับการส่งต่อข้อมูล รวม 6 หน่วยงาน คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปัตตานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี วิทยาลัยชุมชนปัตตานี ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองปัตตานี สำนักงานคลังจังหวัดปัตตานี ข้อมูลส่งต่อทั้งสิ้น จำนวน 21,253 ครัวเรือน และ ข้อมูลผู้ได้รับและไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรคนจน) จังหวัดปัตตานี จำนวน 47,642 คน อย่างไรก็ตามการติดตามผลลัพธ์การส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานที่ร้องขอข้อมูลและหน่วยงานที่โครงการวิจัยส่งต่อ เนื่องจากหน่วยงานยังไม่สามารถส่งผลให้กับโครงการได้ทันที จึงควรมีการติดตามเป็นระยะเพื่อให้ได้ผลการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย

2.3 ปฏิบัติการแก่น Operating Model จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบและปฏิบัติการแก่น

คณะนักวิจัยคัดเลือกพื้นที่ปฏิบัติการแก่นจากข้อมูลครัวเรือนเป้าหมายยากจนในอำเภอยะหริ่ง คณะนักวิจัยศึกษาข้อมูลและคัดเลือก “ตำบลตาลีอาयर” เป็นพื้นที่ปฏิบัติการพัฒนาโมเดลแก่นร่วมกับนายอำเภอยะหริ่งและหัวหน้าส่วนราชการอำเภอยะหริ่ง จากการสำรวจข้อมูลในระบบ PPP CONNEXT พบว่า ทุนดำรงชีพ 5 มิติของตำบลตาลีอาयर มีทุนกายภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (2.93 พออยู่ได้) รองลงมาคือ ทุนธรรมชาติ (2.62 พออยู่ได้) ทุนเศรษฐกิจ (2.23 อยู่ยาก) ทุนมนุษย์ (2.03 อยู่ยาก) และทุนทางสังคม (1.58 อยู่ลำบาก) ตามลำดับ

ทุนทั้ง 5 มิติของตำบลตาลีอายร์นี้สอดคล้องกับผลการสำรวจของอำเภอยะหริ่งในภาพรวม จากนั้น คณะนักวิจัยนำผลการวิเคราะห์ทุนดำรงชีพทั้ง 5 มิติ กรอบการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (SLF) และ ใช้ข้อมูลจากการจัดเวทีชุมชนเพื่อสำรวจศักยภาพและความพร้อมของครัวเรือนเป้าหมายไปสู่การออกแบบปฏิบัติการแก้จน (OM) ที่สอดคล้องกับทุนครัวเรือน ทุนชุมชน และตอบสนองความต้องการของครัวเรือนยากจนตำบลตาลีอายร์ นั่นคือ โมเดลแก้จน “ตาลีอายร์ยั่งยืน (Eco-Tali-Ai): ระบบเศรษฐกิจเชิงนิเวศทางสังคมตำบลตาลีอายร์ (Ecology creates economy in Tali-Ai)” ซึ่งประกอบด้วย 4 OM คือ 1) Tali-Ai Care 2) Tali-Ai Creative 3) Tali-Ai Agronomy และ 4) Tali-Ai Biz

3. ออกแบบและปฏิบัติการแก่นจน (OM) ที่จะแก้ปัญหาความยากจนอย่าง เบ็ดเสร็จและยั่งยืน

ตารางแสดงองค์ประกอบการดำเนินงานโมเดลแก่นจน“ตาลีอายร์ยั่งยืน (Eco-Tali-Ai): ระบบเศรษฐกิจเชิงนิเวศทางสังคมตำบลตาลีอายร์ (Ecology creates economy in Tali-Ai)”

การพัฒนาทุนมนุษย์	การพัฒนาทุนเศรษฐกิจ		
OM1: Tali-Ai Care	OM2: Tali-Ai Creative	OM3: Tali-Ai Agronomy	OM4: Tali-Ai Biz
1.1 Tali-Ai Health	2.1 Tali-Ai Crafts	3.1 Tali-Ai Agro	4.1 Tali-Ai Warehouse
1.2 Tali-Ai Education	2.2 Tali-Ai Remake	3.2 Tali-Ai Tastes	4.2 Tali-Ai Marketing & Sales
1.2 Tali-Ai Empowerment	2.3 Tali-Ai Tourism	3.3 Tali-Ai Herbs	4.3 Tali-Ai Logistics

1. Tali-Ai Care

1.1 มิติสุขภาพ (Tali-Ai Health)

พื้นที่ตำบลตาลีอายร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี มีจำนวนผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้ด้อยโอกาสที่ทุพพลภาพเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี โดยผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้พิการ มีฐานะยากจน จึงขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องความเป็นอยู่ การดูแลสุขภาพที่ดี ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และคุณภาพชีวิต ดังนั้น ปฏิบัติการแก่นจนและการขับเคลื่อน การปฏิบัติการด้านสุขภาวะในพื้นที่ตำบลตาลีอายร์ จึงดำเนินการใน 3 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมสุขภาวะชุมชนของตำบลตาลีอายร์ 2) การประเมินความรู้ ความสามารถในการดูแลสุขภาพในชุมชนของอสม. และพัฒนาด้านความรู้และทักษะของผู้ดูแลสุขภาพชุมชน และ

3) การติดตามคุณค่าและประเมินผลของการปฏิบัติการแก่นร่วมกับหน่วยงานหลักในพื้นที่ ผลการดำเนินงานปฏิบัติการแก่นพบว่า ครั้วเรือนที่อยู่ในเกณฑ์ยากจนด้านสุขภาพของตำบล ตาลีอายร์ที่เข้าร่วมโครงการยังปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสุขภาวะได้น้อย จึงจำเป็นต้อง กำหนดกิจกรรมเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นอาหารสำหรับผู้เป็นโรค NCDs

อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่มีกลุ่มอสม. และกลุ่มบัณฑิตประจำตำบลที่มีความรู้และ ทักษะในการดูแลสุขภาวะชุมชน สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ เข้าใจ กระบวนการชุมชนที่ส่งผลกระทบเชิงบวกและนโยบายสาธารณะ แต่ก็ยังขาดความรู้และทักษะ ในการออกแบบกิจกรรมสำหรับดูแลสุขภาวะชุมชนที่เกิดจากความต้องการในชุมชนเอง จึง จำเป็นต้องกำหนดกิจกรรมเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น “การเขียนโครงการด้านสุข ภาวะชุมชน” สำหรับการของบประมาณสนับสนุนจากกองทุน สปสช. ซึ่งเป็นระบบและกลไก สำคัญที่จะขับเคลื่อนงานสุขภาวะชุมชนเพื่อให้ชุมชนดูแลกันเองเพื่อการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

ปฏิบัติการแก่น

01 Tali-Ai Care มิติสุขภาพ

- สุขภาวะชุมชน ตำบลตาลีอายร์: ชุมชนตาลีอายร์ร่วมใจห่างไกล NCDs, บ้านปลอดดยุง ชุมชนปลอดคอกัก สืบสายรู้เท่าทันโรค NCDs, วัยใสบ้านใหม่ ห่างไกลยาเสพติด
- การพัฒนาทักษะความรู้ผู้ดูแลสุขภาพในชุมชน อสม. การเยี่ยมบ้านและ การส่งต่อ
- อนามัยแม่และเด็ก

1.2 มิติการศึกษา (Tali-Ai Education)

การขับเคลื่อนปฏิบัติการด้านการศึกษาดำเนินการโดยการสำรวจข้อมูลของเด็ก และเยาวชนที่หลุดออกจากการศึกษาในระบบ และสืบค้นข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่หลุดออก จากการศึกษาในระบบ รวมถึงหาแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนทางเลือกให้แก่เด็กและเยาวชน ที่หลุดออกการศึกษาในระบบ ผลการศึกษา พบว่า ครั้วเรือนที่ตกอยู่ในกลุ่มเปราะบางทาง การศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 78 ครั้วเรือน มีจำนวนคน 138 คน คณะนักวิจัยได้ลงพื้นที่ พบปะและพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการมีจำนวน เพียง 18 คน เนื่องจากปัญหาทุนเศรษฐกิจ ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่ได้สนับสนุนและส่งเสริมใน

เรื่องการศึกษาของบุตรหลาน นอกจากนี้บางครอบครัวไม่ได้สนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาในระดับสูงไปกว่าการศึกษาภาคบังคับ เนื่องจากความเชื่อว่า “เรียนไปก็ตงงาน” ดังนั้น ควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเพื่อชี้แนะให้เห็นว่าการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้คุณภาพชีวิตของเด็กและครอบครัวดีขึ้น

ปฏิบัติการแก้จน

01 Tali-Ai Education

มิติการศึกษา

- การสำรวจข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา (78 ครอบครัว 138 คน)
- จัดกิจกรรมอบรมด้านอนามัยเจริญพันธุ์ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย อายุ 15 ปีขึ้นไป
- จัดทัศนศึกษา กิจกรรมค่ายเปิดโลกการเรียนรู้
- การส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายเรียนหลักสูตรระยะสั้น การส่งเสริมอาชีพ

1.3 มิติการเสริมศักยภาพ (Tali-Ai Empowerment)

มิติการเสริมศักยภาพ คือการให้ความสำคัญกับการปรับวิถีคิดของสมาชิกในครัวเรือนยากจนให้มีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองจากภายใน โดยคณะนักวิจัยจะทำหน้าที่ empower หรือ เสริมศักยภาพ ด้วยการจัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะอาชีพที่ต่อยอดจากอาชีพเดิมหรือศักยภาพที่สมาชิกในครัวเรือนยากจนมีอยู่ รวมทั้งการเสริมพลังใจ โดยการกระตุ้น ติดตามใกล้ชิด ชื่นชม ให้กำลังใจ และตักเตือนตามความเหมาะสม ดังนั้น OM Empowerment หรือการเสริมศักยภาพจะแทรกอยู่ในทุก OM ย่อย

ผลการวิเคราะห์ทุนฐานดำรงชีพ 5 มิติและผลการจัดเวทีประชาคมนำสู่การสรุปประเด็นเพื่อการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของครัวเรือนยากจนเป้าหมายโดยใช้แนวคิด “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” มาเสริมสร้างเอกลักษณ์และความแปลกใหม่ให้กับงานศิลปหัตถกรรม ยกกระตือรือร้นด้านทักษะฝีมือของกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และแนวทางสร้างความยั่งยืนของ OM ตาลีอายร์สร้างสรรค์ จำแนกตาม 3 ปฏิบัติการย่อย คือ

2.1) Tali-Ai Crafts งานหัตถกรรม หัตถศิลป์ ผลการดำเนินงานพบว่า 1) ผู้เข้าร่วมโครงการที่ยังไม่มีทักษะ เกิดความชำนาญ ฝีมือประณีตขึ้น 2) เกิดระบบการบริหารจัดการกลุ่มและผลประโยชน์ 3) เกิดการทำงานข้ามพื้นที่และเรียนรู้ทักษะใหม่ กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการมีรายได้ระหว่าง 1,500-7,725 บาทต่อเดือนต่อคน อย่างไรก็ตาม สมาชิกกลุ่มเป้าหมายมีทักษะพื้นฐานงานฝีมือไม่เท่ากัน จำเป็นต้องเพิ่มการฝึกทักษะ บางคนมีภารกิจหลายอย่างจึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการฝึกทักษะ ควรต้องมีผู้ดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

ปฏิบัติการแก้จน

PSU PRINCE OF SONGKHA UNIVERSITY

02

Tali-Ai Creative ตาลีอายร์สร้างสรรค์

- การส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ฝ่ามัตย้อม การเย็บกระเป๋าผ้าชนิดต่าง ๆ
- การส่งเสริมอาชีพการตัดเย็บ ช่างไม้
- นวัตกรรมสารกันเสียขางพารา
- การส่งเสริมด้านการตลาด
- ผลงานการสร้างมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้/ผ้าเก่าผลการดำเนินงานพบว่า 1) ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจแนวคิดเรื่อง BCG 2) ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจเรื่องการออกแบบที่คำนึงถึงความต้องการของผู้ซื้อมากขึ้น 3) เกิดทักษะใหม่ในการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการมีรายได้ระหว่าง 150-1,500บาทต่อเดือนต่อคน สำหรับแนวทางสร้างความยั่งยืน คือ การพัฒนาฝีมือให้ประณีตและชำนาญยิ่งขึ้น และการขยายกลุ่มเพื่อผลิตให้ได้จำนวนที่เหมาะสมกับการทำตลาด และควรหาแนวทางในการลดหรือ

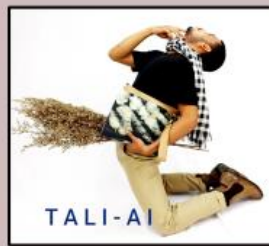
2.2) Tali-Ai Remake งานสร้างมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้/ผ้าเก่าผลการดำเนินงานพบว่า 1) ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจแนวคิดเรื่อง BCG 2) ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าใจเรื่องการออกแบบที่คำนึงถึงความต้องการของผู้ซื้อมากขึ้น 3) เกิดทักษะใหม่ในการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการมีรายได้ระหว่าง 150-1,500บาทต่อเดือนต่อคน สำหรับแนวทางสร้างความยั่งยืน คือ การพัฒนาฝีมือให้ประณีตและชำนาญยิ่งขึ้น และการขยายกลุ่มเพื่อผลิตให้ได้จำนวนที่เหมาะสมกับการทำตลาด และควรหาแนวทางในการลดหรือ

ควบคุมต้นทุนในการผลิต รวมทั้งการหาช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น เพื่อขยายการผลิตและเพิ่มรายได้ของครัวเรือน

ทั้งนี้ ในการดำเนินการมีพัฒนานวัตกรรมสารกันสีจากกาวยางพาราและแป้งข้าวพื้นเมืองเพื่อการพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้ของชุมชนในการทำผ้าบาติกอีกด้วย

TALI-AI Craft

ตัวอย่าง: ผลิตภัณฑ์ตาเลียอาร์ (ตาเลียอาร์แปลว่า สายน้ำ) มัดย้อม & กันสีด้วยน้ำยางพารา

2.3) Tali-Ai Tour งานท่องเที่ยวสร้างสรรค์ ได้รับความร่วมมือจากฟาร์มตัวอย่างฯ ในการใช้พื้นที่และการดำเนินงาน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการ

3. Tali-Ai Agronomy

3.1 เกษตรและปศุสัตว์ (Tali-Ai Agro)

ปฏิบัติการแก้จนด้านเกษตรและปศุสัตว์มีจำนวนคนจน/ครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่เข้าร่วม จำนวน 59 คน ประกอบไปด้วย 3 กลุ่มอาชีพ คือ 1) อาชีพเกษตรกร (ปลูกผัก) มีจำนวนคนยากจนเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม 15 คน 2) อาชีพทำนา มีจำนวนคนยากจนเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม 13 คน และ 3) อาชีพ ปศุสัตว์ มีจำนวนคนยากจนเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม 10 คน คณะนักวิจัยได้วัดประสิทธิภาพของการดำเนินงาน โดยการวัดความรู้เฉพาะ วัดทักษะอาชีพ (ก่อน - หลัง) การให้ความรู้ของทั้ง 3 อาชีพ สรุปได้ดังนี้

3.1.1) กลุ่มอาชีพด้านเกษตร (ปลูกผัก สมุนไพร) พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เฉพาะอาชีพเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย และการจัดการระบบการเงินมีค่าเพิ่มขึ้นมากที่สุด ส่วนความรู้ในการจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเตรียมการเพาะปลูก มีค่าเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด ด้านการวัดทักษะอาชีพการพัฒนาทักษะอาชีพการปลูกผัก พบว่า ผู้เข้าร่วมมีทักษะการจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการเพาะปลูก-มีผลผลิตจากการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นมากที่สุด ในขณะที่ทักษะด้านการเตรียมการในการเพาะปลูก (เตรียมพื้นที่ ดิน ศึกษาหาความรู้วิธีการเพาะปลูก) มีน้อยที่สุด

ปฏิบัติการแก่นจน

03 Tali-Ai Agro ด้านเกษตร

- การปลูกผักปลอดภัย สมุนไพรแก่นจน ทำนา
- การส่งเสริมอาชีพการเกษตร การอบรมการปลูกผัก ปลอดภัย การทำปุ๋ยหมัก การจัดการแปลงปลูก
- การจัดการพื้นที่เพาะปลูก ฟาร์มตัวอย่างฯ และพื้นที่ที่ชุมชนให้ประโยชน์

PSU
PRINCE OF SONGKLA
UNIVERSITY

3.1.2) กลุ่มอาชีพด้านปศุสัตว์ (เลี้ยงแพะ แกะ) ผลการวัดความรู้เฉพาะการพัฒนาทักษะอาชีพด้านปศุสัตว์ (เลี้ยงแพะ แกะ) พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เฉพาะอาชีพเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้เฉพาะที่มีค่าเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ ความรู้ในการจัดการและแก้ไขปัญหาปัญหาโรคและพยาธิที่สำคัญในแพะ และด้านที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด คือ ความรู้ในระบบการเลี้ยงแพะ ส่วนการวัดทักษะอาชีพ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ทักษะอาชีพเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ทักษะอาชีพที่มีค่าเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ ทักษะปฏิบัติงานตามวิธีการในการจัดการเลี้ยงแพะ และด้านที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด คือ ทักษะการปฏิบัติงานประจำวันในโรงเรือนแพะ

ปฏิบัติการแก่นจน

03 Tali-Ai Agro ด้านปศุสัตว์

- การส่งเสริมการเลี้ยงแพะและแกะ การขยายพันธุ์
- การอบรมให้ความรู้ด้านการเตรียมและผลิตอาหารสุขอนามัย การจัดเตรียมพื้นที่ปลูกหญ้าเพื่อผลิตอาหารการจัดการคอก
- การศึกษาดูงานจากศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ อ.รามัน จ.ยะลา

3.1.3) กลุ่มอาชีพด้านการเกษตร (ทำนา) คณะนักวิจัย พบว่า กลุ่มคนจนเป้าหมายของหมู่ที่ 1 บ้านตาสีอารย์ และหมู่ที่ 2 บ้านบางก ในพื้นที่ตำบลตาสีอารย์ อำเภอ ย่าหรีง จังหวัดปัตตานี ที่มีความสนใจในการทำนา ได้มีการรวมตัวกัน จัดตั้งเป็นแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่ข้าวตำบลตาสีอารย์) ทางคณะนักวิจัยได้ประสานงานกลุ่มวิจัยข้าว สำนักงานพัฒนาที่ดิน เกษตรอำเภอ เพื่อเตรียมพร้อมในการทำนาประณีตและพร้อมขับเคลื่อนงานต่อไป

ปฏิบัติการแก้จน

03

Tali-Ai Agro ด้านเกษตร

- การปลูกผักปลอดภัย สมุนไพรแก้จน ทำนา
- การส่งเสริมอาชีพการเกษตร การอบรมการปลูกผัก ปลอดภัย การทำปุ๋ยหมัก การจัดการแปลงปลูก
- การจัดการพื้นที่เพาะปลูก ฟาร์มตัวอย่างฯ และพื้นที่ที่ชุมชนให้ใช้ประโยชน์

บทเรียนจากปฏิบัติการแก้จนด้านเกษตรและปศุสัตว์ พบว่า กลุ่มคนจนเป้าหมายส่วนหนึ่งเป็นคณากรงานนอกพื้นที่ ควรให้บัณฑิตอาสาและบัณฑิตแรงงานในพื้นที่ทำ หน้าที่ประสานงาน นัดประชุมกับคณะนักวิจัยในวันเวลาที่เหมาะสม อีกทั้งควรมีการประสาน หน่วยงาน เครือข่ายในพื้นที่ และมหาวิทยาลัย ในการอบรมให้ความรู้และการพัฒนาทักษะ อาชีพ และทักษะการออมเงินในครัวเรือน การวางแผนใช้เงินในการจัดซื้อและซ่อมบำรุง อุปกรณ์ ตลอดจนการวางแผนการผลิตประจำฤดูกาล

3.2 รสชาติแห่งตาสีอารย์ (Tali-Ai Tastes)

ปฏิบัติการแก้จนและการขับเคลื่อนการปฏิบัติการด้านการส่งเสริมอาหารพื้น ถิ่นในพื้นที่ตำบลตาสีอารย์ และการแปรรูปอาหาร คือ แกงโบราณ อาหารพื้นถิ่นอัตลักษณ์ ชุมชน อาหารพื้นถิ่นรายการแรกที่ได้รับการพัฒนาได้แก่ แกงเนื้อสูตรโบราณ หรือที่ภาษาม ลายูท้องถิ่นเรียกว่า “แกงกุดู” แกงเนื้อสูตรโบราณที่ชาวมลายูในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้จะหารับประทานได้ในช่วงเทศกาลพิเศษ เช่น วันตรุษอีดิลฟิตรี และ วันตรุษอีดิลอฮฺฮา หรือที่ภาษามลายูท้องถิ่นเรียกว่า วันรายอเท่านั้น แกงกุดูมีส่วนผสมของสมุนไพรและ

เครื่องเทศที่มีในท้องถิ่น ได้แก่ ขิง ข่า ตะไคร้ ลูกผักชี พริก ฯลฯ คราวเรือนยากจนเป้าหมายมีโอกาสเข้าร่วมตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ คือ การปลูกพืชสมุนไพร กลางน้ำคือการปรุงแกงกุดู้ ปัจจุบัน การพัฒนาผลิตภัณฑ์แกงกุดู้พร้อมรับประทานอยู่ในขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานอาหารและยา (อ.ย.) และมาตรฐานฮาลาล นอกจากนี้ กลุ่มยังจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในนาม “ต้อยญิบตาลีอายร์: กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารตำบลตาลีอายร์” เพื่อร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างรายได้เพิ่มเติมให้ครัวเรือน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้กลุ่มเกิดการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ ควรเพิ่มองค์ความรู้และพัฒนาทักษะการบริหารจัดการและการตลาด และจัดให้มีการวางแผนการสร้างโรงเรือนในชุมชนเพื่อรองรับการผลิตให้ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานในการผลิต

03 Tali-Ai Tastes

อาหารฮาลาล

รสชาติแห่งตาลีอายร์

ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป

- การประกวดปรุงอาหารเมนูอัตลักษณ์ตาลีอายร์
- การพัฒนาสูตรอาหารอัตลักษณ์: แกงกุดู้พร้อมรับประทาน เครื่องแกงกุดู้ และน้ำแกงกุดู้พร้อมปรุง
- การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “ต้อยญิบตาลีอายร์” และผลิตโดยใช้กระบวนการสเตอร์ไลส์ ที่โรงงานของศูนย์วิทยาศาสตร์อาหารฮาลาล ม.อ.ปัตตานี ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GMP (ปัจจุบันอยู่ระหว่างรอผลการรับรอง ฮอย.)
- การเตรียมการผลิตอาหารแปรรูปชนิดอื่น ๆ เพิ่มเติม และการเตรียมการด้านการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.3 ผลิตภัณฑ์สมุนไพร (Tali-Ai Herbs)

OM Tali-Ai-Herbs มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพกลุ่มคนจนเป้าหมาย โดยเชื่อมโยงกับโครงการย่อยการเพาะปลูก (Tali-Ai Agro) และโครงการย่อยด้านอาหาร (Tali-Ai Tastes) โดยมุ่งเน้นการเพาะปลูกพืชสมุนไพร การส่งต่อผลผลิตสู่การแปรรูปเป็นอาหารที่มีส่วนประกอบจากพืชสมุนไพร และการแปรรูปสมุนไพรเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรชนิดต่าง ๆ การดำเนินงานปฏิบัติการแก่นด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร ประกอบด้วย 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดเทคโนโลยีและกระบวนการการเพาะปลูกพืชสมุนไพรและสมุนไพรที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้และกระบวนการพัฒนาและการแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรและ

พืชสมุนไพร 3) การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดความรู้และกระบวนการพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อการบริโภค 4) การทดสอบคุณภาพผลผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร และ 5) การอบรมเชิงปฏิบัติการคำนวณต้นทุน การบริหารจัดการ สำรองตลาด แผนการตลาดและการสร้างโอกาสทางธุรกิจ

จากการดำเนินงานพบว่า การปฏิบัติการ OM ผลิตภัณฑ์สมุนไพรจะสำเร็จได้ ควรบูรณาการการทำงานและกำหนดเป้าหมายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อร่วมพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรองคุณภาพ รวมถึงการนำผลิตภัณฑ์สู่ตลาดในระดับประเทศต่อไป

ปฏิบัติการแก่นจน

03

Tali-Ai Herbs ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- การอบรมแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อการบริโภค และผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา
- การอบรมแปรรูปสมุนไพรเพื่อเพิ่มมูลค่า
- การจัดการภาคีความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน
- ปฏิบัติการด้านการออกแบบ และทดสอบผลิตภัณฑ์
- การจัดการด้านการตลาดและสร้างโอกาสทางธุรกิจ

4. ธุรกิจและการตลาด (Tali-Ai Biz)

คณะนักวิจัยพัฒนาเครือข่ายที่เป็นประโยชน์ทางสังคมให้กลุ่มคนยากจน โดยสร้างเครือข่ายการตลาดแบบครบวงจรที่เอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มคนจนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่ในเครือข่ายการตลาดซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ส่วนหลัก คือ

1) ศูนย์รวบรวมสินค้า (Warehouse) เป็นจุดรวบรวมสินค้าจากชุมชนทั้งจากกลุ่มคนยากจนและเครือข่ายเพื่อรอการกระจายสินค้า

2) ศูนย์แนะนำและบริการสินค้าออนไลน์ (Marketing & Service) ซึ่งในขณะนี้ทางคณะนักวิจัยได้ดำเนินการสร้างเว็บไซต์ขายสินค้าออนไลน์ต้นแบบ ชื่อว่า ร้าน มอ.มาร์ท (MoreMart-SHOP)

3) ศูนย์ขนส่ง (Logistics) เป็นศูนย์รับส่งสินค้าจากผู้ผลิตเข้าสู่คลังสินค้าและส่งสินค้าจากคลังสู่ผู้บริโภค โดยจะใช้บริการของแฟรนไชส์ของบริษัทขนส่งที่เหมาะสม เช่น Kerry Flash EMS express เป็นต้น

4) ศูนย์พัฒนากองทัพนักขายออนไลน์

5) ตลาดสดชุมชนและร้านค้าเครือข่ายออฟไลน์ คณะนักวิจัยร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่เตรียมดำเนินการสร้างตลาดนัดในพื้นที่บริเวณฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ บ้านสีปาย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากศักยภาพการผลิต และผลิตภัณฑ์จากตำบลตาลีอาयरมีจำนวนไม่เพียงพอ การขับเคลื่อนสู่ตลาดทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ ยังไม่สามารถดำเนินงานให้ครบถ้วนตามระบบทั้ง 5 ระบบที่ออกแบบไว้ ในเบื้องต้นคณะนักวิจัยวางแผนทดลองรวบรวมสินค้าและผลิตภัณฑ์ในพื้นที่อำเภอ ยะหริ่งทั้ง 17 ตำบล และสินค้าอื่น ๆ ของจังหวัดปัตตานีเข้าสู่ระบบธุรกิจและการตลาดที่วางไว้เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของระบบและการเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

ปฏิบัติการแก้จน

04 การเปิดตลาดชุมชนในฟาร์มตัวอย่างฯ

ฟาร์มตัวอย่างจะเปิดเป็นตลาดเกษตรและอาหารของชุมชน สนับสนุนให้มีเงินไหลเวียนในชุมชน โดยเปิดเป็นตลาดเย็น วันเสาร์ เวลา 14:00-19:00 น.

2.4 ระบบทุนเสริมการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแผนพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

การทุนเสริมการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน คณะนักวิจัยได้พัฒนาและส่งข้อเสนอเชิงนโยบายการลดความยากจนข้ามรุ่นและความเหลื่อมล้ำ ภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็ง บรรจุในแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ.2566-2570 โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาโครงการวิจัยในระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 รวมทั้งได้ร่วมเป็นหน่วยปฏิบัติงานขับเคลื่อนการดำเนินการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) และอำเภอ (ศจพ.อ.)

กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ พ.ศ.2566–2570

1. เป้าหมาย

การลดความยากจนข้ามรุ่นและความเหลื่อมล้ำ สังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็ง

2. วัตถุประสงค์

- เพื่อลดความยากจนข้ามรุ่น โดยการพัฒนาศูนย์เรียนยากจนด้านการศึกษา และทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน
- เพื่อพัฒนาการเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมของคนยากจน
- เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และโรคระบาดของครัวเรือนยากจน
- เพื่อพัฒนาโมเดลแก๊งที่สอดคล้องกับศักยภาพและระบบการดำรงชีพของคนจนตามมิติของทุนและบริบทของพื้นที่ สร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

2.5 การพัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจน

คณะนักวิจัยได้ออกแบบระบบการติดตามโดยใช้ Microsoft access ที่ตอบสนองความต้องการในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างโปรแกรมฐานข้อมูลบนเครือข่ายซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลอื่นได้ง่าย ระบบฐานข้อมูล access เป็นระบบที่ใช้ข้อมูลแบบสัมพันธ์ (Relational Database) โดยที่จะมองรูปแบบเป็นตารางข้อมูล (Table) ตารางข้อมูลคือกลุ่มข้อมูลที่น่ามาเก็บรวมกันต้องมีความเกี่ยวข้องกัน โดยที่จะระบุความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์นั้น ผู้ใช้สามารถใช้ access ในการจัดการกับฐานข้อมูลเพิ่ม ลบ แก้ไขและค้นหาข้อมูลจึงมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการติดตาม กลุ่มเป้าหมายรายบุคคลในตำบลตาสีอ้ายร์ จำนวน 190 ครัวเรือนเพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังนี้ในการพัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจน ตัวชี้วัด และแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

 RSU RANGSI UNIVERSITY

ระบบติดตามผลการปฏิบัติการแก้จน: Follow up

การเข้าร่วมโครงการ

รหัสบุคคล

สถานะ

ระบุสาเหตุกรณีไม่เข้าร่วม

สุขภาพ

การศึกษา

กลุ่มพี่โม่และงานสร้างสรรค์ 1

ประเภทกิจกรรม1

กลุ่มพี่โม่และงานสร้างสรรค์ 2

ประเภทกิจกรรม2

วันเดือนปี

บันทึก กลับไป จบ

รหัสบุคคล	สถานะ	ระบุสาเหตุกรณีไม่เข้าร่วม	สุขภาพ	การศึกษา	กลุ่มพี่โม่และงานสร้างสรรค์ 1	ประเภทกิจกรรม1	กลุ่มพี่โม่และงานสร้างสรรค์ 2	ประเภทกิจกรรม2	วันเดือนปี
9409-019736-8838	เข้าร่วม								23/5/2565
0940-900000-1002	เข้าร่วม								1/3/2565
0940-900000-1003	ไม่เข้าร่วม	ไม่สะดวก		ไม่เข้าร่วม					25/3/2565
0940-900000-5872	เข้าร่วม								23/2/2565
0940-900000-5876	เข้าร่วม								25/3/2565
0940-900000-5877	เข้าร่วม								25/3/2565
0940-900000-7678	เข้าร่วม								27/2/2565
0940-900000-8883	เข้าร่วม								23/2/2565
0940-900000-3887	เข้าร่วม								23/2/2565
0940-900000-3888	ไม่เข้าร่วม	ไม่สะดวก		ไม่เข้าร่วม					25/3/2565
0940-900000-3893	เข้าร่วม								23/2/2565
0940-900000-3894	เข้าร่วม								24/2/2565
0940-900000-3895	ไม่เข้าร่วม	อยู่สถานที่		ไม่เข้าร่วม					19/4/2565
0940-900036-8496	เข้าร่วม						015	กิจกรรมพี่	18/12/2564
0940-900036-8497	เข้าร่วม								2/3/2565
0940-900040-1504	เข้าร่วม						013	กิจกรรมพี่	13/6/2565
0940-900042-0306	เข้าร่วม						013	กิจกรรมพี่	13/6/2565
0940-900042-0307	เข้าร่วม								23/5/2565
9409-007366-1333	เข้าร่วม								1/3/2565

บทที่ 4

การวิจัยระยะที่ 3 โครงการพัฒนาพื้นที่
เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไข
ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและ
แม่นยำ: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี
(ปี 2565)

การวิจัยเชิงพื้นที่จังหวัดปัตตานี (ปี 2565)

“โครงการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี” เป็นโครงการวิจัยระยะที่ 3 ดำเนินการในช่วงปี 2565-2566 ต่อเนื่องจาก “โครงการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียมในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี” ได้ดำเนินการระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 ในช่วงปี 2563-2564 และ 2564-2565 ผลการศึกษาริวิจัยภาพรวมสามารถสรุปเป็น 7 ประเด็น ดังนี้

3.1 การออกแบบกระบวนการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยเพื่อค้นหาและสอบถามข้อมูลให้มีคุณภาพให้ครบร้อยละ 100 ซึ่งอ้างอิงตามฐานข้อมูล TPMAP

คณะนักวิจัยได้ทำการค้นหาและสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจนใน 12 อำเภอของจังหวัดปัตตานี ในระยะที่ 1 รวมครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้นที่ได้สำรวจและนำข้อมูลเข้าระบบจำนวน 17,191 ครัวเรือน และในระยะที่ 2 จากข้อมูลครัวเรือนเป้าหมายอำเภอยะหริ่งจังหวัดปัตตานีในฐานข้อมูล TPMAP พบว่า ครัวเรือนยากจนเป้าหมายในอำเภอยะหริ่งประกอบด้วย 18 ตำบล 81 หมู่บ้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 1,933 ครัวเรือน หรือ 4,529 คน ได้ทำการสอบถามคัดกรองคนจนจริงและคนจนไม่จริง ผลการสอบถามคัดกรองข้อมูลครัวเรือนยากจนพบว่า มีครัวเรือนคนยากจน จำนวน 1,340 คน คิดเป็นร้อยละ 80.14 และ กลุ่มครัวเรือนคนยากจน ที่ตกหล่นจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 8.49 รวมทั้งสิ้น 1,482 คน คิดเป็นร้อยละ 88.63 มีกลุ่มครัวเรือนที่ไม่อยู่ในข่ายคนยากจน จำนวน 474 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40

3.2 การพัฒนาระบบส่งต่อความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ปัญหาความยากจนจังหวัดครบร้อยละ 100

ในการดำเนินงานปี 2565 ได้ทำการส่งข้อมูลครัวเรือนยากจนให้ 7 หน่วยงาน คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปัตตานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี สำนักงานคลังจังหวัดปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพจังหวัดปัตตานี และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ การสร้างระบบข้อมูลย้อนกลับและการจัดทำระบบส่งต่อความช่วยเหลือ มีการดำเนินการใน 2 ส่วน คือ

3.2.1) การศึกษาและพัฒนาระบบส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนเพื่อการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาของจังหวัดปัตตานี จากการประชุมกับผู้บริหารและบุคลากรสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปัตตานี พบว่าจังหวัดปัตตานี ยังไม่ได้กำหนดระบบหรือแนวทางในการส่งต่อความช่วยเหลือคนหรือครัวเรือนยากจนที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนทันทีอย่างเป็นระบบ มีโครงสร้าง และมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ซึ่งในที่ประชุมมีความเห็นว่ระบบดังกล่าวจะมีประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาทั้งกรณีจำเป็นเร่งด่วนและกรณีที่ต้องแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยหลายฝ่าย ที่ประชุมเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของ “คณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดปัตตานี (ศจพ.จ.)” เนื่องจากมีหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้โดยตรง จึงได้ประสานงานกับพัฒนาการจังหวัดปัตตานีในฐานะที่เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการบริหาร ศจพ.จ.ปัตตานี ในการกำหนดรูปแบบระบบส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนเพื่อการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาของจังหวัดปัตตานี

3.2.2) การส่งต่อครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ปัญหาความยากจน การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ปัญหาความยากจน จังหวัดปัตตานีมี 2 ลักษณะ คือ การส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่กลไกความร่วมมือแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด และการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนจากระบบฐานข้อมูลไปสู่หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในประเด็นปัญหานั้น ๆ โดยตรง เพื่อให้การช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ การช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง การสนับสนุนปัจจัยสำหรับการอุปโภค บริโภค การช่วยเหลือให้เข้าศึกษาต่อ เป็นต้น จนเกิดกลไกการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมทั้งในระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น โดยใช้หลักการบูรณาการการทำงาน เพื่อร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน

3.3 การพัฒนาโมเดลแก๊จน (Operating Model) ระดับพื้นที่ที่มีเป้าหมายของการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

โครงการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัดปัตตานี ให้ความสำคัญกับการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายอย่างเหมาะสมกับศักยภาพและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ตามกรอบคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน โดยมีพื้นที่นำร่องคือ อำเภอยะหริ่ง ใน 3 ตำบล คือ ตำบลตาลีอายร์ ตำบลแหลมโพธิ์ และตำบลบางปู โดยมีคนจนเป้าหมายอย่างน้อย 500 ครัวเรือน หรือ 2,000 คน (จากจำนวนครัวเรือนยากจนทั้งสิ้น 1,162 ครัวเรือน หรือ 6,404 คน)

คณะนักวิจัยด้วยความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาโมเดลแก๊จน (Operating Model) ระดับพื้นที่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของคนจนเป้าหมายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่ทำให้คนจนหลุดพ้นความยากจนตามกรอบแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods Framework: SLF) จำนวน 4 โมเดลที่ใช้องค์ความรู้ นวัตกรรม และ/หรือเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพ/ยกระดับรายได้คนจนร้อยละ 40 ล่าง ให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10 มีรูปแบบการดำเนินงานของโมเดลแก๊จน 2 รูปแบบ คือ

3.3.1) กิจกรรมรูปแบบเดิม ที่เป็นการต่อยอดในการดำเนินงานของระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาอาชีพ/ยกระดับรายได้คนจน ให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นอย่างน้อย 6,000 บาทต่อเดือน (10%) จำนวน 4 โมเดล ภายใต้กรอบคิดโมเดลแก๊จน (Operating Model: OM) “ตาลีอายร์ยั่งยืน (Eco-Tali-Ai): ระบบเศรษฐกิจเชิงนิเวศทางสังคมตำบลตาลีอายร์ (Ecology creates economy in Tali-Ai)” ซึ่งประกอบด้วย 4 OM คือ 1) Tali-Ai Care 2) Tali-Ai Creative 3) Tali-Ai Agronomy และ 4) Tali-Ai Biz เป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการมุ่งแก้ไขปัญหามาให้เหมาะสมกับศักยภาพของครัวเรือนยากจนเป้าหมาย ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมเศรษฐกิจของตำบลตาลีอายร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

3.3.2) กิจกรรมรูปแบบใหม่ ที่มีรูปแบบใหม่โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลแหลมโพธิ์และตำบลบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ที่มุ่งแก้ปัญหาครัวเรือนคนจนในเชิงประเด็น อาทิ กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ตำบลบางปูหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่อำเภอยะหริ่ง และการสร้างกระบวนการเลี้ยงแพะอย่างครบวงจรที่ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี เป็นต้น

3.4 ความยากจนข้ามรุ่นและแนวทางการแก้ไขปัญหาลดความยากจนข้ามรุ่น

ในการดำเนินการปฏิบัติการแก้จน (Operating Model) คณะนักวิจัยมุ่งเน้นศึกษาในประเด็นความยากจนข้ามรุ่นซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เรื้อรังมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต สำหรับการวิเคราะห์บริบทความยากจนข้ามรุ่นของจังหวัดปัตตานีสรุปได้ดังนี้

3.4.1) การขาดความมั่นคงทางการเงิน ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นไม่มีเงินออม การศึกษาต่ำและอัตราการพึ่งพิงสูง

3.4.2) อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนยากจน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นส่วนใหญ่ คือ อาชีพเกษตรกรรม มีทั้งทำไร่ ทำนา ทำสวน บางส่วนรับจ้างทำนา ้วยแรงงานในชุมชนส่วนหนึ่งออกไปรับจ้างนอกพื้นที่ ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นส่วนใหญ่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือ มีที่ดินจำนวนน้อยไม่สามารถสร้างผลผลิตให้มีรายได้เพียงพอในการดูแลครอบครัว

3.4.3) ภาวะทุพโภชนาการและมีพัฒนาการไม่สมวัยของเด็กแรกเกิดจนถึงห้าขวบ จังหวัดชายแดนใต้ มีความชุกของเด็กอายุ 0-5 ปีที่มีภาวะทุพโภชนาการสูงที่สุดในประเทศ ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้า โอกาสที่เด็กกลุ่มนี้จะตกอยู่ในกลุ่มยากจนข้ามรุ่นได้หากไม่ได้รับการแก้ไขปัญหานี้ให้ทันเวลา

3.4.4) มีสมาชิกและผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงในครัวเรือนยากจน เช่น การเจ็บป่วยเรื้อรัง ภาวะพิการ การขาดความสามารถในการประกอบอาชีพเนื่องจากภาวะติดยาเสพติดขึ้น

รุนแรง ที่ยังไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม ด้วยสาเหตุของความยากจนและภาระของลูกหลานที่ต้องทำมาหาเลี้ยงครอบครัว รวมทั้งการมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความไร้ความสามารถของบุคคล

3.4.5) ทศนคติและพฤติกรรมสมาชิกในครัวเรือนยากจน สมาชิกในครัวเรือนยากจนบางคนมีความเชื่อเรื่องความพ้อเพียง ไม่มุ่งเรื่องการสะสม ไม่แสวงหา ส่งผลให้ขาดความกระตือรือร้นในการหารายได้เพิ่ม และมีส่วนหนึ่งที่มีการใช้จ่ายเกินตัว และมีหนี้สิน

สำหรับแนวทางการลดสถานการณ์ความยากจนข้ามรุ่นในเบื้องต้น คณะนักวิจัยนำเสนอในรายงานความก้าวหน้าครั้งนี้ด้วยซึ่งมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากคณะนักวิจัย ยังไม่ครอบคลุมรอบด้านในทุกมิติ ซึ่งจะได้ดำเนินการในโอกาสต่อไป

3.5 การจัดทำยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนระดับพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ท้องถิ่น ตำบล อำเภอ/หรือแผนจังหวัดเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่/จังหวัดปัตตานี

คณะนักวิจัยได้สังเคราะห์ผลการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำเพื่อการพิจารณาบรรจุเข้าแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี 5 ปี พ.ศ.2566-2570 และจังหวัดปัตตานีตอบรับและบรรจุข้อเสนอเชิงนโยบาย กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ.2566-2570

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีนโยบายและบทบาทในการดำเนินแก้ไขปัญหาความยากจน ในการขับเคลื่อนได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ หน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สถาบันการศึกษา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศจพ.จังหวัด หน่วยงานภายใต้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนภาค

3.6 การพัฒนารูปแบบการจัดทำ Poverty Forum

เป็นเครื่องมือในการประสานงานส่งต่อความช่วยเหลือและสร้างยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาคความยากจนของจังหวัดปัตตานีอย่างเป็นรูปธรรมอย่างเบ็ดเสร็จและยั่งยืน เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก้ไขปัญหาคความยากจน (Poverty Forum) ของจังหวัดปัตตานีมี 2 ลักษณะ คือ การดำเนินการโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาคความยากจนของจังหวัดปัตตานีซึ่งเป็นกลไกหลัก และ การดำเนินการโดยคณะนักวิจัยซึ่งเป็นประเด็นเฉพาะเรื่องที่ต้องการหาแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคความยากจนตามกรอบภารกิจการวิจัย

คณะนักวิจัยตระหนักว่า เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก้ไขปัญหาคความยากจน (Poverty Forum) ยังต้องการพัฒนาและกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพกว่าระบบที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะได้ดำเนินการในระยะต่อไป

3.7 ปัญหา แนวทางแก้ไข ข้อเสนอแนะ

3.7.1) การดำเนินการโมเดลปฏิบัติการแก้จน คณะนักวิจัยรวมทั้งทุกภาคส่วนควรทำความเข้าใจกับการรับรู้และทัศนคติต่อความยากจนของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด พร้อมประเมินความสามารถจัดการตนเองและการพร้อมรับปรับตัวของครัวเรือนยากจนเป้าหมาย เพื่อให้การปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคความยากจนสอดคล้องกับวิถีชีวิต ขับเคลื่อนสู่เป้าหมายในระยะต่างๆ ได้เร็วขึ้น

3.7.2) การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ เพื่อประกอบอาชีพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว ต้องมีพี่เลี้ยงช่วยระดับประคองอย่างเข้าใจ นำคิด นำทำ นำสู่ตลาดในระยะเวลาที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละครัวเรือน

3.7.3) การจัดทำยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาคความยากจน ได้เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของตนเองผ่านแผนพัฒนาจังหวัด เป็นการวางโครงสร้างและกลไกให้สามารถรองรับการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีการพัฒนาตามกรอบแผนงานและสามารถจัดสรรทรัพยากรลงไปสู่พื้นที่ตามระดับความจำเป็น แต่ยังพบว่า มีเพียง 2 หน่วยงานที่นำเสนอแผนงานบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด ส่งผลให้การบูรณาการแผนตามกรอบแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods Framework-SLF) ไม่ครอบคลุมทุกมิติ

บทที่ 5

แนวทางการดำเนินโครงการการพัฒนา
และยกระดับการจัดการเชิงยุทธศาสตร์
เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาส
ทางสังคม: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัด
ปัตตานี (ปี 2566)

การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์จังหวัดปัตตานี (ปี 2566)

โครงการวิจัย “การพัฒนาและยกระดับการจัดการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อขจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี” โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การจัดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด ทำให้คนจนหลุดพ้นความยากจนยกทั้งจังหวัด โดยเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดขจัดความยากจนหรือยุทธศาสตร์แก้จนเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่ในจังหวัดปัตตานีอย่างยั่งยืน

หมุดหมายในการดำเนินการโมเดลแก๊จนจังหวัดปัตตานีช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2566 - 2567 เน้นยกระดับเศรษฐกิจฐานรากครัวเรือนชุมชนชายฝั่งทะเล เนื่องด้วยปัจจุบันพื้นที่ทางทะเลมีศักยภาพเชิงนิเวศน์ที่สามารถสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวและผลผลิตจากทรัพยากรทางทะเลให้กับจังหวัดปัตตานีเป็นอันดับต้น ๆ ของจังหวัด เพราะความอุดมสมบูรณ์ทางชีวภาพสูง และเป็นมรดกธรรมชาติที่สำคัญทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี เศรษฐกิจ สังคม และนิเวศวิทยา และรวมถึงการที่ชุมชนพึ่งพาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในหลากหลายรูปแบบ เช่น การประมงพื้นบ้าน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น ดังนั้น การออกแบบปฏิบัติการโมเดลแก๊จนที่เชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อ่าวปัตตานีจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนในพื้นที่หลุดพ้นความยากจนร่วมกับกลุ่มชุมชนท่องเที่ยวและอนุรักษ์ในพื้นที่เพื่อยกระดับรายได้และโอกาสทางสังคม ผ่านกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีกระบวนการผลิต การเพิ่มมูลค่าสัตว์น้ำ การส่งเสริมการตลาดและช่องทางจัดจำหน่าย เป็นต้น

1 OM: Opportunity based (OM ใหม่)

- การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดปัตตานีโดยส่งเสริมทักษะอาชีพและการแปรรูปอาหารทะเลตลอดห่วงโซ่คุณค่า
- การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดปัตตานีโดยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชายฝั่งทะเล

โมเดลแก๊จนตามกรอบ SRA ปี 2566

Eco-Pattani
Ecology creates economy in Pattani

<p>01. Pattani Care</p> <ul style="list-style-type: none"> Smart Health Smart Education 	<p>03. Pattani Agronomy</p> <ul style="list-style-type: none"> Smart Farming Smart Testes
<p>02. Pattani Creative</p> <ul style="list-style-type: none"> Smart Tour 	<p>04. Pattani Biz</p> <ul style="list-style-type: none"> Smart Biz

2 OM: Problem based (OM เดิม สู่การขยายพื้นที่ใหม่)

OM เดิม สู่การขยายพื้นที่ ภายใต้แนวคิด “ปัตตานียั่งยืน (Eco-Pattani)” ประกอบด้วย โมเดลแก๊จน มิติสุขภาพและการศึกษา มิติการเกษตร มิติสร้างสรรค์ และมิติด้านธุรกิจ

การพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากชุมชนชายฝั่งทะเลด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

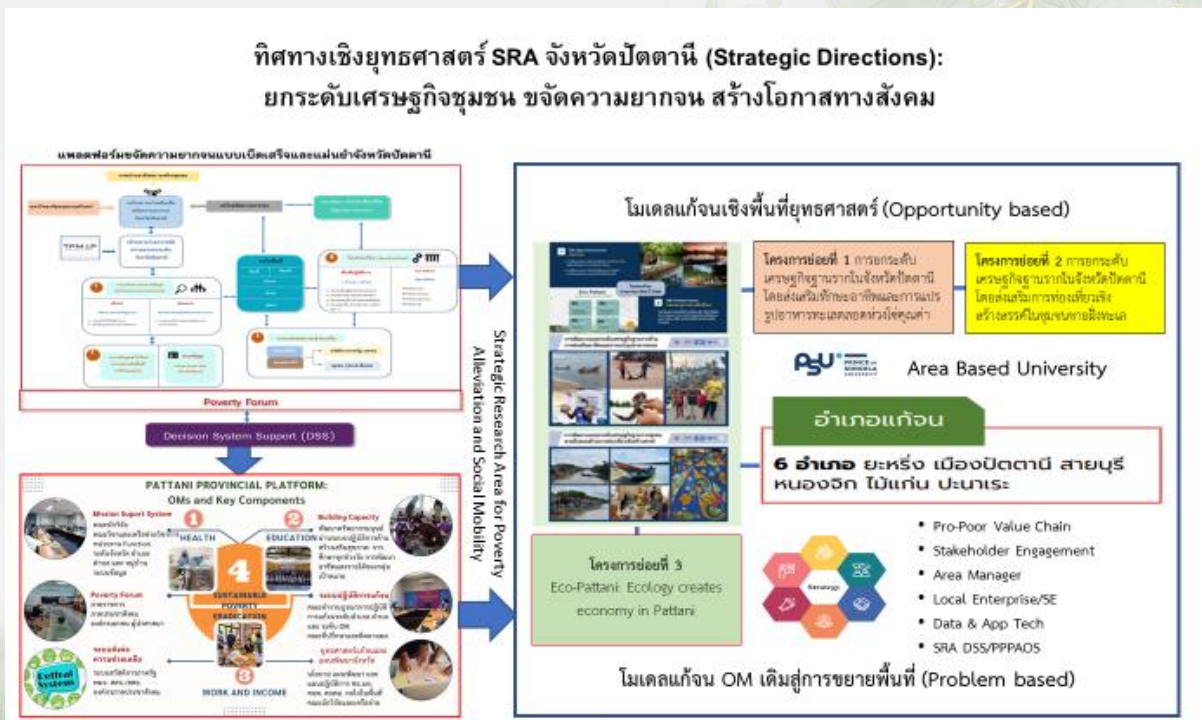

การพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากด้านการส่งเสริมอาชีพและการแปรรูปอาหารทะเล

รูปแบบหรือกระบวนการดำเนินงานโครงการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) การประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายเพื่อยกระดับการบริหารจัดการในพื้นที่ที่เชื่อมโยงเชิงระบบเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดปัตตานี (2) การพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด (Provincial Poverty Alleviation Operating System: PPAOS) (3) การพัฒนาปฏิบัติการแก้จนในพื้นที่ 6 อำเภอชายฝั่งทะเล ประกอบด้วย 3 โมเดลหลัก คือ 1. การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดปัตตานีโดยส่งเสริมทักษะอาชีพและการแปรรูปอาหารทะเลตลอดห่วงโซ่คุณค่า 2. การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดปัตตานีโดยส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชายฝั่งทะเล และ 3. การพัฒนาและขยายต่อโมเดลแก่นจัน จาก “ตาลีอ้ายร้ยั้งยี่น (Eco-Tali-Ai): ระบบเศรษฐกิจเชิงนิเวศทางสังคมตำบลตาลีอ้ายร้ยั้งยี่น (Ecology creates economy in Tali-Ai) สู่การพัฒนาและขยายต่อโมเดลแก่นจัน “ปัตตานี ยั้งยี่น: ระบบเศรษฐกิจเชิงนิเวศทางสังคมชุมชนชายฝั่งทะเลจังหวัดปัตตานี (Eco-Pattani: Ecology creates economy in coastal communities) เน้นการเพิ่มโอกาสและลดช่องว่างของการเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพของคนจนเป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ (4) สถาบันการศึกษา (Area Based University) เพื่อให้มีบทบาทในการขับเคลื่อนพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ในระดับ (5) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision System Support: DSS) เป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดปัตตานีอย่างเป็นรูปธรรมแบบเบ็ดเสร็จและยั่งยืน

การขับเคลื่อนผลงานวิจัยเน้นก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการเป็นสถาบันเพื่อการพัฒนาในพื้นที่ (Area Based University) โดยเฉพาะด้านข้อมูลความรู้ในการเสริมพลังกลไกเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด

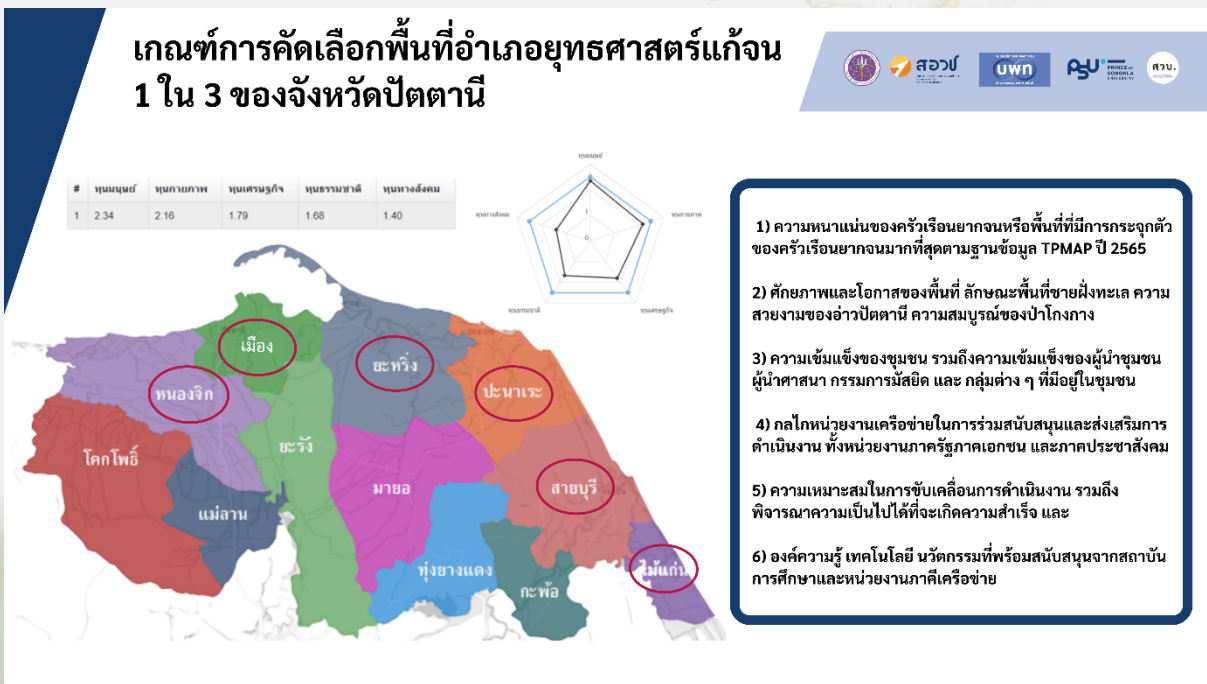
บทบาทมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนการแก้ไข ปัญหาความยากจน (University Area Based)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในการดำเนินงานมีพื้นที่ดำเนินงาน คือ ครอบคลุมครบ 6 อำเภอในจังหวัดปัตตานี ได้แก่ อำเภอยะหริ่ง ซึ่งเป็นอำเภอนำร่อง และอำเภอยายผล 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอยายบุรี อำเภอหนองจิก อำเภอไม้แก่น และ อำเภอปะนาเระ ในการดำเนินงานมีภาคีเครือข่ายทั้งระดับจังหวัด ระดับพื้นที่ ที่เป็นภาคีเครือข่าย เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปัตตานี หน่วยงานพื้นที่/อำเภอ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปัตตานี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งปัตตานี วิทยาลัยชุมชนปัตตานี โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ กลุ่มชุมชนท่องเที่ยวและประมงพื้นบ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ Buna Dara กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนบางปูสุเหร่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านบานา (สะพานไม้บานา) กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาเลี้ยงปูดำในพื้นที่ป่าชายเลน กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนและการท่องเที่ยวบ้านตะโละสมิแล กลุ่มประมงพื้นบ้านรูสมิแล ศูนย์วิทยาศาสตร์อาหารฮาลาล ม.อ.ปัตตานี สถาบันฮาลาล ม.อ.ปัตตานี บริษัทประชารัฐรักสามัคคีปัตตานี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) SME 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว 5 จชต.

การดำเนินงานโครงการวิจัยเอื้อให้เกิดประโยชน์ใน 4 ด้านหลัก คือ

(1) ด้านวิชาการ ทำให้มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการยกระดับศักยภาพ ชุดข้อมูลครัวเรือนยากจนให้ครอบคลุมอำเภอเป้าหมายตามฐานข้อมูล TPMAP 2565 ครอบคลุมครบ 6 อำเภอในจังหวัดปัตตานี มีระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ที่พัฒนาร่วมกันกับภาคีเครือข่ายภายใต้การสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

(2) **ด้านสังคม** มีรูปแบบหรือแนวทางการบูรณาการประสานความร่วมมือ มติ หรือแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับเครือข่าย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญด้านการพัฒนาและยกระดับแนวทางการบูรณาการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ รวมถึงมีการส่งต่อความช่วยเหลือเครือข่ายเรือนกลุ่มเป้าหมายครบร้อยละ 100

(3) **ด้านนโยบาย** มีแผนยุทธศาสตร์หรือแผนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัดปัตตานี ทั้งแผนยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่จังหวัดปัตตานี ท้องถิ่น ท้องที่ เช่น แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี แผนพัฒนาอำเภอยะหริ่ง อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอสายบุรี อำเภอหนองจิก อำเภอไม้แก่น และ อำเภอปะนาเระ นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.จ.) เป็นต้น และ

(4) **ด้านเศรษฐกิจ** สู้การยกระดับรายได้กลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการดำเนินงานการปฏิบัติการโมเดลแก๊นในพื้นที่ยุทธศาสตร์อำเภอชายฝั่งทะเลในด้านการท่องเที่ยวเชิงชุมชนชายฝั่งทะเลเชิงสร้างสรรค์ และการส่งเสริมอาชีพและการแปรรูปอาหารทะเลสู่การขจัดปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสทางสังคมในพื้นที่จังหวัดปัตตานีอย่างยั่งยืน

ในการดำเนินโมเดลแก๊นตามกรอบ SRA ปี 2566 มีเป้าหมายสูงสุดคือ ใน 5 ปีข้างหน้า (2566-2567) ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีลดลงอย่างชัดเจนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยกำหนดว่าช่วงระยะเวลา 2566-2567 เน้นยกระดับเศรษฐกิจฐานรากครัวเรือนชุมชนชายฝั่งทะเล “ชายฝั่งทะเลและการท่องเที่ยว” เนื่องด้วยปัจจุบันพื้นที่ทางทะเลมีศักยภาพเชิงนิเวศน์ที่สามารถสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดปัตตานี คือ พื้นที่บริเวณอ่าวปัตตานี ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดปัตตานี ความอุดมสมบูรณ์ทางชีวภาพสูงเป็นมรดกธรรมชาติที่สำคัญทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี เศรษฐกิจ สังคม และนิเวศวิทยา และรวมถึงการที่ชุมชนพึ่งพาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในหลากหลายรูปแบบ เช่น การประมงพื้นบ้าน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น

MILESTONE: หมายเหตุแก่นปี 2566-2570

การสื่อสารทั้งภายในทีม และระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อการขับเคลื่อน หรือธรรมาภิบาลนโยบาย

- 1) OM: Opportunity based
 - ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก “ชายฝั่งทะเลและการท่องเที่ยว”
- 2) OM: Problem based
 - “ปัตตานียั่งยืน” (Eco-Pattani)

การขยายผล Operating Model ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดปัตตานี

ปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีลดลงอย่างชัดเจนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2566-2567

2567-2568

2568-2570

- Strategic Communication
- การบูรณาการภาคีเครือข่าย
- การใช้เทคโนโลยี/การตลาด/สังคม
- SLROI

- Project Management
- Area Management
- การบูรณาการภาคีเครือข่าย
- การสร้างธุรกิจ/วิสาหกิจชุมชน

- การสังเคราะห์ความรู้
- การจัดการระบบฐานข้อมูล
- การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย

MILESTONE: หมายเหตุแก่นปี 2566-2570

เชิงปริมาณ

ใน 5 ปี (2566-2567) คริวเรือนยากจนมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีลดลงอย่างชัดเจนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เชิงคุณภาพ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ สร้างความรู้ และนวัตกรรม เพื่อการขับเคลื่อนสังคมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยประเมินความสำเร็จจากผลงานวิชาการและการมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัย ที่สามารถสร้างความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จากความสำเร็จของแผน/โครงการที่เป็น University Engagement กับชุมชนท้องถิ่น ภาคีรัฐ และเอกชน

การพัฒนาและยกระดับแนวทางการบูรณาการการจัดการในพื้นที่จังหวัดปัตตานี (Pattani Provincial Platform) ดำเนินงานภายใต้ฐานคิดมุ่งแก้ปัญหาปัจจัยแห่งความยากจน 3 มิติ คือ มิติสุขภาพ มิติการศึกษา และมิติงานและรายได้ ทั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญคือ “การขจัดปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน” ซึ่งกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาและยกระดับแนวทางการบูรณาการการจัดการในพื้นที่จังหวัดปัตตานี (Pattani Provincial Platform) ดังนี้

(1) ระบบสนับสนุนภารกิจ (Mission Support System) ที่มีคณะผู้วิจัย คณะวิชาและเครือข่ายวิชาการ หน่วยงาน Function ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน รวมถึงระบบค้นหาสอบถามข้อมูลครัวเรือนยากจน ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด

(2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Building Capacity) เน้นกิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การศึกษาทุกช่วงวัย การพัฒนาอาชีพและรายได้ของครัวเรือนเป้าหมาย

(3) เวที Poverty Forum เป็นเครื่องมือในการประสานงานส่งต่อความช่วยเหลือและสร้างยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดปัตตานีอย่างเป็นรูปธรรมอย่างเบ็ดเสร็จและยั่งยืน ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งรัฐ เอกชน และประชาสังคม ในรูปแบบเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก้ไขปัญหาความยากจน 2 ลักษณะ คือ เวทีที่ดำเนินการโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดปัตตานี (กลไกหลัก) และ การดำเนินการโดยคณะผู้วิจัย (ประเด็นเฉพาะ) เป็นประเด็นที่จำเป็นต้องหาแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนตามกรอบภารกิจวิจัย

(4) ระบบปฏิบัติการโมเดลแก๊จน (Operating Model) ที่เหมาะสมกับศักยภาพของคนจนเป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เพื่อพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้คนจน ครัวเรือนยากจน เข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตเพื่อเข้าถึงโอกาสในการยกระดับฐานะทางสังคมโดยมีคณะทำงานบูรณาการระดับอำเภอ ตำบล และคณะที่ปรึกษาและติดตามผลร่วมดำเนินการ ซึ่งในการดำเนินงานโครงการแก๊จน ระยะที่ 3 เป็นปฏิบัติการที่ต่อยอดการดำเนินงานจากระยะที่ 2 นั่นคือ ปฏิบัติการโมเดลแก๊จน “ตาลีอ้ายร์ยั่งยืน (Eco-Taljai)” ในพื้นที่ตำบลตาลีอ้ายร์ อำเภอยะหริ่ง ประกอบด้วย 4 OM หลัก 12 OM ย่อย ครอบคลุมทั้งทางด้านมิติสุขภาพ

การศึกษา การส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร และการตลาด โดยมีการขยายผลการดำเนินงานไปสู่ตำบลแหลมโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี และในการดำเนินงานโมเดลแก้จน ระยะที่ 4 นี้ คณะผู้วิจัยจะดำเนินการโมเดลแก้จนเชิงพื้นที่ยุทธศาสตร์ (Opportunity based) ภายใต้อายุ 2 แผนงานย่อย คือ 1) การพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากชุมชนชายฝั่งทะเลด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ 2) การพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากด้านการส่งเสริมอาชีพและการแปรรูปอาหารทะเล รวมถึงการขยายโมเดลแก้จนเดิมสู่พื้นที่ใหม่ (Problem based) ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง OM เดิม สู่การขยายพื้นที่การดำเนินงานยังอำเภอเป้าหมายใหม่ (อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอสายบุรี และอำเภอหนองจิก) ภายใต้อายุ "ปัตตานียั่งยืน (Eco-Pattani: Ecology creates economy in Pattani)"

(5) ระบบส่งต่อความช่วยเหลือ การส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ โดยการเชื่อมโยงเข้าสู่สวัสดิการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงบูรณาการระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับพื้นที่

(6) ระบบสารสนเทศการตัดสินใจ (Decision System Support: DSS) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจสนับสนุนการดำเนินการด้านกิจกรรม แผนงานและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจน

(7) แผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนระดับจังหวัด ทำให้คนจนหลุดพ้นความยากจนยกทั้งจังหวัด ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดขจัดความยากจน/ ศพจ./ ศจพอ./ ศอ.บต. กลไกในพื้นที่ คณะผู้วิจัยและเครือข่าย

บทที่ 6

ศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาค
ความยากจนแบบบูรณาการจังหวัด
ปัตตานี (ศวบ.ปัตตานี)

ศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาความยากจน

แบบบูรณาการจังหวัดปัตตานี (ศวบ.ปัตตานี)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ตั้งปณิธานที่จะมุ่งมั่นทำภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยฯ ให้สัมฤทธิ์ผลและตามรอยเบื้องยุคลบาทของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกดังพระราชดำรัสของพระองค์ท่านที่ว่า "ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว เป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง" และเมื่อพิจารณาแผนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์พ.ศ. 2561 – 2565 พบว่ามีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าวที่มุ่งสร้างรูปแบบการทำงานที่จะช่วยขับเคลื่อนประเทศสู่ Thailand 4.0 เปลี่ยนจากนโยบายและทฤษฎีสู่การปฏิบัติเป็นที่พึงของชุมชน สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม แก่วิกฤตความรุนแรงชายแดนใต้ทั้งความยากจน ความไม่รู้ความขัดแย้ง ต่อยอดความสำเร็จจากงานวิจัย

ภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจสังคมปัจจุบัน ยิ่งชัดเจนว่ามหาวิทยาลัยควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลไกทางสังคมโดยเฉพาะการชี้เป้าและแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ผ่านข้อมูล องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาอย่างเป็นระบบจากงานวิจัย ซึ่งสำหรับภาคใต้ชายแดนมี 3 จังหวัด คือ นราธิวาสปัตตานี ยะลา เป็นจังหวัดที่มีมิติความยากจนเรื้อรัง (หมายถึงจังหวัดที่ติดลำดับ 1 ใน 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดต่อเนื่องหลายปี) และมีมิติความยากจนรุนแรง (หมายถึงจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงติดลำดับ 1 ใน 10 จังหวัดในปี 2559) ได้แก่ แม่ฮ่องสอน นราธิวาส ปัตตานีกาฬสินธุ์ นครพนม ตาก และบุรีรัมย์ ซึ่งจังหวัด เหล่านี้ภาครัฐและภาคีการพัฒนาจะต้องให้ความสำคัญลำดับสูงในการ

พัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยภาคใต้ชายแดนมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูงที่สุด ระหว่างกลุ่มรวยสุดกับกลุ่มจนสุดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ภาคใต้ชายแดนจึงเป็นภาคที่มีปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ด้านรายได้รุนแรงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ

ด้วยเหตุนี้เอง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จึงจัดตั้ง "ศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดปัตตานี" ให้เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานวิทยาเขตปัตตานี มีหน้าที่ความรับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการประสานงานวิจัยและบูรณาการความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความยากจนทั้งในระดับพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดชายแดนภาคใต้ และระดับประเทศ สู่การกำหนดมาตรการและพัฒนากลไกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง มียุทธศาสตร์ขับเคลื่อนงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหรือแนวนโยบายรัฐบาลตามความจำเป็นเร่งด่วนของพื้นที่หรือชุมชน โดยมีรองอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและหรือหัวหน้าศูนย์ที่รองอธิการบดีมอบหมายรับผิดชอบงานตามภารกิจของศูนย์

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1 บทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานวิจัยฯ

- เพื่อหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ประสานงานวิจัยและบูรณาการความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความยากจนในจังหวัดปัตตานีและชายแดนภาคใต้

1.2 บทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานวิจัยฯ ตามกรอบงานวิจัย

- เพื่อร่วมพัฒนาฐานข้อมูลเชิงลึกด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามดัชนีความยากจนหลายมิติของผู้มีรายได้น้อยในจังหวัดปัตตานี และการติดตามการช่วยเหลือ
- เพื่อออกแบบกลไก กระบวนการวิจัย และเครื่องมือในการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสนับสนุนการทำงานช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคความยากจน
- เพื่อศึกษาเป็นกรณีตัวอย่างนำร่องการแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพ และความสามารถในการปรับตัวเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ การเป็น Knowledge Worker ของผู้มีรายได้น้อยของจังหวัดปัตตานี
- เพื่อการติดตาม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ระดับครัวเรือน นำไปสู่การทำงานเชิงพื้นที่แก้ไขปัญหาคความยากจน การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และหนุนเสริมกลไกการพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดปัตตานี
- เพื่อการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ผลการศึกษา และนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทบทวนหลักการแนวคิดและนโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจนทั้งในระดับพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดชายแดนภาคใต้ และระดับประเทศ รวมทั้งการนำไปสู่

การกำหนดมาตรการและพัฒนากลไกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง

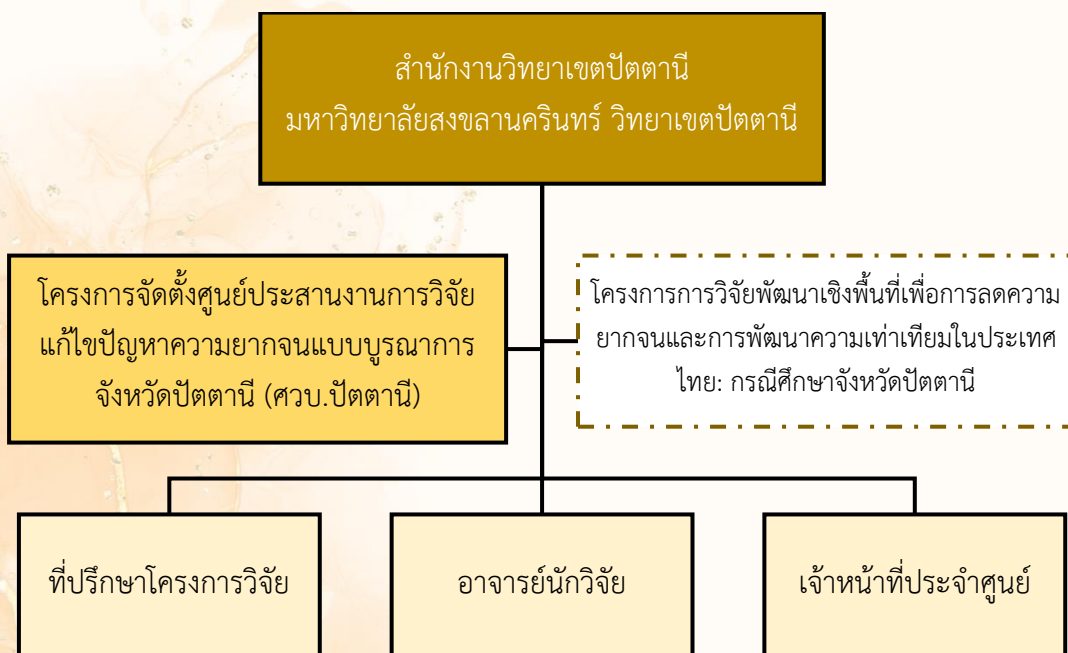
- เพื่อปฏิบัติการงานหรือดำเนินงานภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัย

2. ที่ตั้งของหน่วยงาน

สำนักงานศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดปัตตานี (ศวบ.ปัตตานี) ชั้น 6 อาคารตึกเรือ สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โทรศัพท์ 087-8376360 / ภายใน 5225 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ wannee.ma@psu.ac.th

3. โครงสร้างการบริหารงาน

โครงการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดปัตตานี (ศวบ.ปัตตานี) มีโครงสร้างการบริหารภายในองค์กร ดังนี้

4. ผลลัพธ์จากการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานวิจัยฯ

4.1 มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ประสานงานวิจัยและบูรณาการความร่วมมือ ส่งต่อข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความยากจนในจังหวัดปัตตานีและชายแดนภาคใต้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

4.2 สามารถผลิตงานวิจัยและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความยากจนทั้งในระดับพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดชายแดนภาคใต้ และระดับประเทศ

4.3 มีมาตรการและพัฒนากลไกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง

ภาคผนวก

รายชื่อวิทยุในโครงการ

คณะนักวิจัย (Phase 1/2563)

การวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียม

ในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี

Area-Based Collaborative Research on Reducing Poverty and Improving Equity in
Thailand: A Case Study of Pattani Province

คณะผู้วิจัย	สังกัด	
1. รศ.อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ	หัวหน้าโครงการวิจัย	รองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี
2. ผศ.ดร.อรุณีวรรณ บัวเนียว	รองหัวหน้า โครงการวิจัย	ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายวิจัยและบริการ วิชาการวิทยาเขตปัตตานี
3. ผศ.ดร.สมพร ช่วยอารีย์	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
4. ดร.นवल แก้วสุวรรณ	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
5. ดร.จิรัชยา เจียวัก	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
6. ดร.สวัสดี ไทลภากรณ์	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
7. ผศ.ดร.อัลญาน์ สมุห์เสนีโต	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
8. ผศ.ดร.อารีย์ ธรรมโครง	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
9. ดร.เอกนรินทร์ เรืองรักษ์	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
10. ผศ.ดร.เทียนทิพย์ ไกรพรหม	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
11. นางสาวนุรซารฮิดาห์ อุเซ็ง	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
12. นางกรวิภา ขวัญเพชร	นักวิจัย	สนง. กศน. อ.เมือง จ.ปัตตานี
13. นายไพรัตน์ จีระเสถียร	นักวิจัย	สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ
14. ผศ.ปิยะ กิจถาวร	นักวิจัย	ข้าราชการบำนาญ
15. ดร.ไอรัน แอดะสง	นักวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
16. นางสาวนิธินันท์ พงษ์ศิริ	ผู้ช่วยนักวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
17. นางสาวอาติชะห์ วาแมง	ผู้ช่วยนักวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
18. นางสาววรรณิ มาหิละ	ผู้ช่วยนักวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี

คณะนักวิจัย (Phase 2/2564)

การวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการลดความยากจนและการพัฒนาความเท่าเทียม

ในประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ระยะที่ 2

Area-Based Collaborative Research on Reducing Poverty and Improving Equity in

Thailand: A Case Study of Pattani Province Phase 2

คณะนักวิจัย		สังกัด
1. รศ.อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ	หัวหน้าโครงการวิจัย	รองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี
2. ผศ.ดร.อรุณีวรรณ บัวเนี้ยว	รองหัวหน้าโครงการวิจัย	คณะวิทยาการสื่อสาร
3. ผศ.ดร.มนทิรา ลีลาเกรียงศักดิ์	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
4. ผศ.ดร.อัทชัย เอื้ออนันตสันต์	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. ผศ.ดร.บดินทร์ แวลาตะ	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
6. ผศ.ดร.จรีรัตน์ รามเจริญ	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
7. ผศ.ดร.จิรัชยา เจียวก	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
8. ดร.สวัสดี ไหลภากรณ์	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
9. รศ.ดร.อัลญาน์ สมุห์เสนีโต	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
10. ผศ.ดร.อารีย์ ธรรมโครง	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
11. ดร.เอกนรินทร์ เรืองรักษ์	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
12. ผศ.ดร.เทียนทิพย์ ไกรพรหม	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
13. นางสาวนุรซาร์ฮิดาห์ อูเซ็ง	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
14. นางกรวิภา ขวัญเพชร	นักวิจัย	สนง. กศน. อ.เมือง จ.ปัตตานี
15. นายไพรัตน์ จิรเสถียร	นักวิจัย	สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ
16. ผศ.ปิยะ กิจถาวร	นักวิจัย	ข้าราชการบำนาญ
17. ดร.ไอรันนี่ แอดะสง	นักวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
18. นางสาวอาตีซะห์ วาแมง	ผู้ช่วยนักวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
19. นางสาวรอดิยะห์ สะมะ	ผู้ช่วยนักวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
20. นางสาววรรณิ มาทีละ	ผู้ช่วยนักวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี

คณะนักวิจัย (Phase 3/2565)

การพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและ
แม่นยำ: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี

Collaboration Integrated Area development for solve absolute poverty:
Case study in Pattani Province

คณะนักวิจัย		สังกัด
1. ผศ.ดร.อรุณีวรรณ บัวเนียว	หัวหน้าโครงการวิจัย	คณะวิทยาการสื่อสาร
2. ดร.ไอรัน แอดะสง	รองหัวหน้า โครงการวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
3. ผศ.ดร.มนทิรา ลีลาเกรียงศักดิ์	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
4. ผศ.ดร.บดินทร์ แวลาเตะ	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
5. ผศ.ดร.จรีรัตน์ รามเจริญ	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
6. ผศ.ดร.จิรัชยา เจียวก	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
7. ดร.สวัสดิ์ ไทลภาภรณ์	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
8. รศ.ดร.อัลญาน์ สมุห์เสนีโต	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
9. ผศ.ดร.อารีย์ ธรรมโครง	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
10. ดร.เอกนรินทร์ เรืองรักษ์	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
11. ผศ.ดร.เทียนทิพย์ ไกรพรหม	นักวิจัย	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
12. นางสาวนุรซารฮิดาห์ อูเซ็ง	นักวิจัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
13. นางกรวิภา ขวัญเพชร	นักวิจัย	สนง. กศน. อ.เมือง จ.ปัตตานี
14. นายไพรัตน์ จีระเสถียร	นักวิจัย	สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ
15. รศ.อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ	นักวิจัย	ข้าราชการบำนาญ
16. นางสาววรรณิ มาหิละ	ผู้ช่วยวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
17. นางสาวรอดิยะห์ สะมะ	ผู้ช่วยวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
18. นางสาวอาตีชะห์ วาแมง	ผู้ช่วยวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี
19. นางสาวอามีรา เจะเตะ	ผู้ช่วยวิจัย	สำนักงานวิทยาเขตปัตตานี

“ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาก ทรัพย์และเกียรติยศจะตกมาแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งวิชาชีพไว้ให้บริสุทธิ์”

พระราชปณิธานของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก

"OUR SOUL IS FOR THE BENEFIT OF MANKIND"

ศูนย์ประสานงานการวิจัยแก้ไขปัญหาคความยากจน
แบบบูรณาการจังหวัดปัตตานี (ศวบ.ปัตตานี)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

